

GÖTEBORGS UNIVERSITET

Ungdomars tankar kring framtiden

En studie om ungdomars möjligheter att nå sina
drömmar

Lisa Bäcklund
Daniela Dumovska

HT 2009

Lärarprogrammet
LAU370 Examensarbete
Handledare: Niklas Hansson
Examinator: Katarina Saltzman
Rapportnummer: HT09 1120 8

Lärarprogrammet
LAU360 Examensarbete

ABSTRACT

Titel: Ungdomars tankar kring framtiden
Författare: Lisa Bäcklund, Daniela Dumovska
Termin och år: HT 2009-2010
Institution: Kulturvetenskapliga institutionen
Handledare: Niklas Hansson
Examinator: Katarina Saltzman
Nyckelord: Socioekonomi, ungdom, normer, etnicitet, drömmar, framtid

Conclusion:

Our aim in this study is to explore students dreams for the future in two different socioeconomic areas. We want to find out if the vision of these young people are different, or if there are similarities in their dreams for the future. We also find out if young people's current situation affects their thoughts for the future. We interviewed 14 students in secondary school from the two different areas, seven schoolchildren from each school. We also want to explore whether teachers in these schools meet their students' expectations about the future, and if they are positive or negative attitudes towards them. We interviewed four teachers, two from each school. We concluded that different growing conditions and circumstances can affect young people's views on its future. Since the school is a social arena where young people spend much of their time, it is important that we as educators make school a safe place for students and meet them at their own level and according to their own growing conditions and circumstances.

Innehållsförteckning

ABSTRACT	2
1. INLEDNING.....	5
1.1 INTRODUKTION	5
1.2 SYFTE OCH FRÅGESTÄLLNINGAR	5
1.3 BAKGRUND	6
1.4 DISPOSITION	7
1.5 TIDIGARE FORSKNING	8
1.6 TEORETISKA UTGÅNGSPUNKTER.....	11
2. MATERIAL, METOD OCH AVGRÄNSNINGAR.....	14
2.5 ETISKA HÄNSYNSTAGANDEN.....	17
3. RESULTATREDOVISNING.....	18
3.1 ELEVERNA	18
3.2 FRAMTIDEN 3.2.1 GYMNASIET OCH EFTERGYMNASIAL UTBILDNING	21
3.3 PEDAGOGERNA	27
4. SLUTSDISKUSSION & ANALYS	34
4.1 FAMILJESITUATIONEN	34
4.2 ELEVERNAS INSTÄLLNING TILL SKOLAN.....	36
4.3 ELEVERNAS FRAMTID	37
4.4 PEDAGOGERNAS TANKAR KRING ELEVERNAS FRAMTID.....	39
5. SLUTSATSER OCH SAMMANFATTNING	40
5.2 HUR PÅVERKAR UPPVÄXTVILLKOREN OCH FÖRUTSÄTTNINGARNA, I DE OLIKA OMRÅDENA MED OLIKA SOCIOEKONOMISKA FÖRUTSÄTTNINGARNA, FRAMTIDEN I SÅDANA FALL?	41
5.3 HAR PEDAGOGERNAS SYN PÅ ELEVERNA NÅGON BETYDELSE FÖR HUR ELEVERNA SER PÅ SIN FRAMTID?	41
5.4 RELEVANS FÖR PEDAGOGIKEN.....	42
6. LITTERATURLISTA OCH BILAGOR.....	43
6.1 LITTERATURLISTA.....	43

6.2 BILAGOR..... 45

1. INLEDNING

1.1 INTRODUKTION

Janne Josefssons dokumentär *På rätt sida älven* skapade många reaktioner. Vissa människor anser att den är vinklad medan andra anser att det är en skildring av verkligheten. Dokumentären handlar om en jämförelse mellan två olika stadsdelar, Örgryte och Biskopsgården, som är belägna i Göteborg. Enligt filmen är Örgryte en ”finare” stadsdel där de flesta människor bor i villor eller bostadsrätter och har hög akademisk utbildning. Biskopsgården beskrivs som en ”sämre” förort där de flesta bor i hyresrätter som till synes är på väg att förfalla. De flesta som bor där tillhör arbetarklassen. Janne Josefsson följer en klass från vardera område där han frågar eleverna om deras framtidsplaner och drömmar samt huruvida de tror sig kunna uppfylla dem. I dokumentären får vi se markanta skillnader på hur eleverna upplevde sin egen situation och framtid. I Örgryte hade eleverna stora drömmar som exempelvis kunde vara att bli direktörer eller chefer av annat slag, de ansåg sig även ha stora möjligheter till att uppnå sina framtidsdrömmar. I Biskopsgården däremot hade inte eleverna samma självförtroende, de flesta ville bli arbetare på Volvo eller SKF. De elever i Biskopsgården som hade drömmar om att bli exempelvis pilot eller veterinär ansåg sig inte ha de förutsättningar som behövs för att kunna möjliggöra sina drömmar. Dokumentären inspirerade oss till att själva göra en jämförelsestudie mellan två områden med olika socioekonomiska förutsättningar och ta reda på hur dessa påverkar ungdomarnas framtidsplaner och syn på sig själva. Vi vill ta reda på hur ungdomarna själva ser på sin framtid och vilka möjligheter de tror sig ha. Detta för att se om det finns skillnader mellan områden där de socioekonomiska förutsättningarna skiljer sig. Vi vill ta reda på hur eleverna uppfattar sin framtid och sina drömmar samt deras förutsättningar för att nå dessa.

En till dokumentär som vi blivit inspirerade av heter ”Den ljusnande framtid är vår” som är gjord av Erik Hemmendorff och Patrik Eriksson. I denna dokumentär intervjuar de ungdomar från Samskolans gymnasium och Angeredsgymnasiet om deras framtidsplaner och drömmar för framtiden. I dokumentären får vi höra eleverna tala om vad de vill göra under sommarlovet samt vilket jobb de kan tänka sig ha i framtiden. Här får vi också se hur pedagogerna på de olika skolorna talar med sina elever, man ser en skillnad på sättet att tala till sina elever i de olika områdena. Detta inspirerade oss till att även intervjua pedagoger på våra utvalda områden om deras syn på elevernas drömmar, förutsättningar och framtid.

1.2 SYFTE OCH FRÅGESTÄLLNINGAR

Syftet med denna uppsats är att ta reda på ungdomars syn på sina framtidsdrömmar och förutsättningar för att nå dessa. Detta gör vi ur ett jämförande perspektiv. Vårt syfte är även att ta reda på ifall ungdomar i åldern 15, bosatta i två områden med olika socioekonomiska förutsättningar ser annorlunda på sin framtid samt även ifall deras nuvarande situation kan påverka deras sätt att tänka kring framtiden. Vi vill även undersöka om pedagogerna på skolorna möter sina elevers förväntningar om framtiden, och om de är positivt eller negativt inställda till dem.

Vidare är våra frågeställningar:

- Påverkar ungdomars uppväxtvillkor och förutsättningar, i områden med olika socioekonomiska förutsättningar synen på deras framtid?
- Hur påverkar uppväxtvillkoren och förutsättningarna i de olika områdena med olika socioekonomiska förutsättningar framtiden i sådana fall?
- Har pedagogernas syn på eleverna någon betydelse för hur eleverna ser på sin framtid?

1.3 BAKGRUND

Vi har i vår undersökning jämfört två olika skolor som ligger i två olika områden och har helt olika socioekonomiska bakgrunder. Vi har döpt de olika områdena till Område 1 och Område 2.

I Område 1 ett så bor det cirka 25 000 invånare och de flesta människorna där bor i höghus eller i villor och radhus som byggdes på 60-70 talet. Området har flera vackra grönområden och vandringsleder. Stadsdelen är ett av Göteborgs mest ”internationella områden” eftersom det bor människor där från alla delar av världen.

Stadsdelen är också en av de stadsdelar som har mest föreningar i hela Sverige. Dock är stadsdelen hårt drabbad när det kommer till arbetslöshet.

Den andra stadsdelen är belägen nära havet. Eftersom att Område 2 ligger så nära kusten anses det som attraktivt att bo där. I stadsdelen bor det 11 000 människor och de flesta bor i egna villor, radhus eller nya påkostade hus med havsutsikt.

Ungdomsforskaren Stig-Arne Berglund skriver i sin bok *Val av livsstil* att ungdomars olika livsstilar påverkas av de olika sociala sammanhang som de befinner sig i. Han säger även att det är viktigt att få kunskap om de bakomliggande faktorerna i en ungdoms liv, såsom exempelvis familj och ekonomi för att kunna förstå sin egen identitet. Berglund menar på att olika livsstilar som ungdomar har leder dem till olika vägar i livet. Valen påverkas bland annat av familjen, nära relationer, etnicitet, socioekonomisk bakgrund, bostadsområde och generation.¹

De olika förutsättningar och uppväxtvillkor ungdomar har påverkar deras sätt att hantera vardagen. Ungdomsforskaren Berglund skriver att ungdomarna skapar sig en känsla av tillhörighet genom att bete sig inom normernas gränser för just det området där de bor.² Ungdomarna har inte själva valt sin etnicitet, sin socioekonomiska bakgrund eller sina föräldrar. Berglund menar på att ungdomarnas olika livsvillkor kan innebära både möjligheter och begränsningar inför deras framtid. Ungdomarna tvingas att förhålla sig till situationer på olika sätt utifrån deras egna livsvillkor och förutsättningar.³ Ungdomsforskaren Berglund uttrycker sig såhär:

”Ungdomarnas familjevärld är en central beståndsdel av faktiska uppväxtvillkor och har givetvis stor betydelse för ungdomars möjligheter att hantera svårigheter och problem”.⁴

---

¹ Berglund., 1998, s. 16

² Ibid., 1998, s. 23

³ Ibid., 1998, s. 27

⁴ Ibid., 1998, s. 132

Som citatet ovan säger så är familjen en viktig faktor i ungdomarnas liv och förutsättningar för framtiden. Berglund skriver att även skolan i området har en central roll i ungdomarnas liv eftersom att det är där ungdomar spenderar den mesta tiden. Områdets skolkultur har därför en stor påverkan på ungdomar och deras livsval i livet.⁵

Ungdomarnas samhällsposition varierar mycket idag. Den ekonomiska skillnaden mellan fattiga och rika barnfamiljer har ökat står det i SOU-rapporten *Att växa bland betong och kojor*.⁶ I rapporten står det även att i de utsatta områdena, som Område 1 i vår undersökning, bor det flest familjer annan etnicitet än svensk.⁷ Uppväxtvillkoren för ungdomar i liknande områden som dessa är svårare än för ungdomar i en välmående stadsdel, som exempelvis Område 2 i vår undersökning. Med att uppväxtvillkoren är svårare menas att dessa ungdomars familj har mindre ekonomiska resurser vilket i sin tur leder till en sämre hälsa och stress. Denna stress kan hindra ungdomar och deras familjer att förverkliga drömmar i framtiden.⁸

Arbetsmarknaden för ungdomar är i dagens läge en svår marknad. I lågkonjunkturer och kriser så väljer oftast arbetsgivare att behålla personal med större arbetslivserfarenhet. I Ungdomsstyrelsens utredning *Ungdomars vägval* så står det att många ungdomar då tvingas att vänta med att arbeta och istället studera. Detta på grund av den hårda konkurrensen.⁹ Dock står det att de ungdomar som inte har valt att studera vidare får en sämre chans för det framtida arbetslivet. I *Ungdomars vägval* kan vi även läsa att de ungdomar som studerar vidare oftast kommer från ett område med bra socioekonomiska förhållanden, och har föräldrar med hög akademisk utbildning. Ungdomar som är födda i Sverige och har svenskfödda föräldrar har det lättare att komma in på arbetsmarknaden på grund av ett större kontaktnät. Ungdomar med annat etniskt ursprung än svenskt och som bor i områden som Område 1 har svårigheter att få samma chans som de ungdomar som bor i liknande områden som Område 2.¹⁰ Dessa ungdomar som har svårigheter att komma in på arbetsmarknaden har dock en mycket stark vilja att lyckas men de saknar de förutsättningar som krävs.¹¹

1.4 DISPOSITION

Här redovisar vi vad vi har för kapitel och vad dessa innehåller.

Kapitel 1 innehåller *Introduktion* där vi introducerar läsaren för vår studie och vad som har motiverat oss till att genomföra den. I *Bakgrunden* beskriver vi de olika områdena vi har valt att studera, vi beskriver olika faktorer så som antal invånare, hur det ser ut samt hur ”välmående” stadsdelarna är. I *Syfte och Frågeställningar* förklarar vi intention med vårt arbete, vi presenterar även våra frågeställningar. I *Tidigare forskning* presenterar vi den litteratur vi använt oss av för att läsaren skall kunna få en överblick över den forskning som gjorts. I *Teoretiska utgångspunkter och begrepp* förklarar vi de olika teorier och begrepp som vi har använt oss av i vår undersökning och som har hjälpt oss i vårt arbete med analysen.

---

⁵ Berglund., 1998., 1998, s. 142

⁶ SOU., 1997:61, s. 21

⁷ Ibid., 1997:61, s. 17

⁸ Ibid., 1997:61, s. 23

⁹ Ungdomsstyrelsens utredningar 18., 2000, s. 9

¹⁰ Ibid., 2000, s. 8-13

¹¹ Ibid., 2000, s. 47

I *Metod och material* som finns i kapitel 2 beskriver vi de metoder vi använt oss av för att skriva intervjufrågor samt för att genomföra intervjuerna. I *Styrdokument* får läsaren en uppfattning kring vad Lpo 94 och Skollagen har för riktlinjer som berör vårt ämne. Under *Etiska hänsynstaganden* beskriver vi hur vi har gått tillväga när det gäller elevers och pedagogers anonymitet.

I kapitel 3 redovisar vi resultatet som vi har fått av våra intervjuer. Vi har delat upp resultatet i olika delar för att lättare kunna se likheter och skillnader mellan de olika områdena och för att det skall underlätta för läsaren att se vad våra intervjuer har gett oss.

Resultatet analyseras och diskuteras i kapitel 4. Vi har analyserat och diskuterat det som är relevant för vår undersökning. I analysen och diskussionen väver vi även in den litteratur som ni fått ta del av i tidigare forskning.

I kapitel 5 har vi en *Slutsats* och *sammanfattning* av resultatet som vi har analyserat och diskuterat i kapitel 3. Här skriver vi även om pedagogens roll kring ungdomars syn på sig själva och sin framtid. Vi tar även upp vad vår undersökning har för pedagogisk relevans.

Kapitel 6 innehåller *litteraturlista* och *bilagor*. Bilagorna innehåller våra intervjufrågor till elever och pedagoger.

1.5 TIDIGARE FORSKNING

Vi har valt att titta på svensk forskning i ämnet därför att vi intresserat oss specifikt för svenska förhållanden. Med utgångspunkt i framförallt forskning om ungdomar och relationen till socioekonomisk bakgrund samt familjerelationer har vi kunnat hitta belägg för vad vi undersöker. Då etnicitet är ett begrepp som ligger när till hands för att analysera de olika förutsättningar ungdomar i Sverige har idag, har vi valt att lyfta fram etnisk bakgrund då det tydligt framkommer i våra intervjuer, men inte fördjupat oss närmare i begreppet utifrån någon specifik teoretisk modell. Vi har istället valt att, med utgångspunkt i analysen av ungdomars klasstillhörighet, valt att diskutera i termer av socialt, kulturellt och ekonomiskt kapital. Vi diskuterar dessa kapitalformer närmare under rubrik *Teoretiska utgångspunkter*.

Perspektiv som utgår ifrån hur socioekonomisk bakgrund påverkar sådant som framtidsutsikter kombineras ibland med till exempel kön/genus och etnicitet som andra viktiga förklaringsfaktorer. Vi har inte studerat kön/genus, då vi istället fokuserat på relationen mellan socioekonomisk bakgrund, klass, familjerelationer och bostadsområde. Anledningen till att vi valt bort könsperspektivet är för att det inte är relevant för vår undersökning eftersom vi inte studerar skillnader mellan pojkar och flickor.

1.5.1 TIDIGARE FORSKNING

Vi har läst och tagit del av forskning som på olika sätt behandlar ungdomar, olika socioekonomisk bakgrund kopplat till möjligheter och förutsättningar inför framtiden. Hur dagens ungdomstid präglas av dessa möjligheter och förutsättningar, hur dessa och den forskning som vi läst visar hur ungdomstid, socioekonomisk bakgrund/klass och synen på framtid kan tänkas hänga ihop.

1.5.1.1 AVHANDLINGAR OCH ANNAN FORSKNING

Val av livsstil- Problemungdomars sätt att hantera verkligheten och konstruera identitet (1998) är en avhandling skriven av ungdomsforskaren Stig-Arne Berglund. I boken kan man läsa om flera ungdomars trassliga livssituationer och uppväxtförhållanden. Berglund har bland annat intervjuat fjorton ungdomar om vad som har varit viktigt i livet men han har också, som ungdomsledare, följt tre ungdomar som idrottat och diskuterat idrottsvärldens möjligheter. Avhandlingen har hjälpt oss att utveckla och formulera tankar eftersom den handlar om ungdomar och deras uppväxtförhållanden och hur det har påverkat dem. Berglund har kommit fram till att ungdomars bakgrund har gjort dem till de människor som de är idag. Som Berglund kallar det, har vi också intervjuat ungdomar, i olika ”förpackningar” i olika områden.

Barns och ungdomars välfärd (SOU 2001:55) är en studie som grundar sig på intervjuer med barn och deras föräldrar. Vi har använt den eftersom att den bland annat tar upp barns välfärd i samband med olika samhällsklasser, ekonomi, utbildningsmöjligheter och typ av boendeort etcetera. Den beskriver hur olika faktorer så som exempelvis ekonomi, social bakgrund, boende och föräldrarna påverkar barnens möjligheter för framtiden.

Utvecklingspsykologiska perspektiv på barn uppväxt (2007), som är skriven av Leif Askland och Svein Ole Sataoen som båda är lektorer i pedagogik, är indelad i olika livsteman. Med detta menar författarna att livsteman kan tolkas som uppgifter som alla människor möter under sin livstid. Oavsett hur livsvillkoren ser ut eller vilken livssituation man befinner sig i så möter vi människor utmaningar. De skriver att samspelet mellan individ och omgivning är av betydelse för människans skapande av sig själva.

Ungdomarna, skolan och livet (2001) som är skriven av ungdomsforskaren Bengt-Erik Andersson handlar om vilka faktorer som påverkar barn och ungdomar i deras uppväxt. Den tar även upp bland annat elevers trivsel i skolan samt hur de ser på livet och sig själva. Andersson har i sin studie analyserat dagens skola. Han tittar på ifall skolan har en bra utvecklingsmiljö för barn och ungdomar och vilken roll den har för deras framtid.

Lärarens handbok (2004) är utgiven av Lärarförbundet. Den innehåller bland annat Lpo 94 och skollagen, vilka vi har använt oss utav i vår undersökning.

Ungdomars vägval – en studie om utbildning och arbetslivets början (2000) är en studie som är skriven och utgiven av ungdomsstyrelsen. Studien är nummer 18 i en rad studier om ungdomar som Ungdomsstyrelsen gett ut. Studien beskriver ungdomars syn på utbildning och vad det är som påverkar deras val för framtiden. I studien har ungdomsstyrelsen kommit fram till att den sociala bakgrunden och bostadsorten har en stor inverkan på framtiden, dels genom vilket gymnasie ungdomarna väljer att gå på och dels genom vilket framtida yrke de drömmer om.

Sverige, Sverige, fosterland – om ungdom, identitet och främlingskap (1995) är skriven av en journalist och författare vid namn Gellert Tamas. Boken handlar om ungdomar och identitetsskapande. Författaren till boken vill skapa den debatt om dagens Sverige och om framtidens Sverige. Den beskriver hur ungdomar skapar sin identitet efter den grupp de känner tillhörighet till, vilket kan leda till en av ”vi” och ”dem”.

I en klass för sig – genus, klass och sexualitet bland gymnasietjejer är skriven av Fanny Ambjörnsson och handlar om vad som anses vara normalt respektive onormalt bland tjejer. Hon diskuterar hur man egentligen blir tjej och vad det är som påverkar skapandet av sin identitet som tjej. Ambjörnsson bok består av intervjuer och observationer av ett trettiotal tjejer i övre tonåren. Det vi har använt oss av från den här boken är Ambjörnssons definiering av teorin *normalisering*.¹²

Skolan mitt i förorten – Fyra studier om skola, segregation, integration och multikulturalism är skriven av Nihad Bunar. Bunar skriver i boken att Sverige har blivit ett segregerat samhälle och att man tydligast märker detta i storstäderna och deras förorter. Bunar menar på att den här segregationen har satt djupa spår i skolorna i dessa områden. Segregationen har gjort att många människor i förorterna tar avstånd från samhället och det påverkar elevernas framtidsmöjligheter. Avståndet kan ha att göra med den stora arbetslösheten som finns bland människor i dessa områden.¹³

Sociologi är en introduktionsbok till sociologi som är skriven av den brittiska sociologen Anthony Giddens. Den tar upp den sociologiska disciplinens huvuddrag rent teoretiskt. Giddens betonar i boken att förståelsen för vad samhället har för påverkan på individen är viktig. Boken har hjälpt oss att förstå och förklara begreppet sociologi.¹⁴

1.5.1.2 OFFENTLIGA UTREDNINGAR

Svartskallar och vitlökar (Statens ungdomsråd 3:1993) är en del av tidskriften *Uppväxtvillkor* och är utgiven av Statens ungdomsråd (SUR). Skriften tar upp huruvida rasism och främlingsfientlighet enbart är en ungdomsfråga. I skriften presenteras också opinionsmätningar som visar att svenskar är mindre positiva till invandringen och flyktingar. Denna bild är dock inte hela sanningen, tidskriften tar även upp olika faktorer som kan leda till osäkerhet och misstänksamhet mot människor som kommer till Sverige, bland annat att ungdomar idag inte vågar fråga utan skapar sina egna föreställningar och fördomar.

Att växa bland betong & kojor (SOU 1997:61) är ett delbetänkande från socialdepartementet som behandlar ungdomars uppväxtvillkor i utsatta områden i storstäderna. De skriver att arbetslösheten är stor i dessa utsatta områden och att det inte enbart klassas som ett samhällsekonomiskt problem utan även ett folkhälsoproblem. De beskriver att detta även påverkar de barn som bor i områdena, mår föräldrarna dåligt finns det en risk för att även barnen mår dåligt. Särskilt är det de föräldrar som är nyanlända flyktingar som har svårt att få jobb. I boken står det dock att ungdomar i dessa utsatta områden har en större målmedvetenhet än ungdomar i andra områden i landet. De menar även på att denna målmedvetenhet är ett sätt att förebygga den osäkerhet ungdomarna känner inför framtiden, både ekonomiskt och socialt.

Ny tid nya tankar? – Ungdomars värderingar och framtidstro (1998) är en studie utgiven av Ungdomsstyrelsen. Den redovisar ungdomars värderingar i frågor som rör deras uppväxtvillkor, liv och framtid. Den tar även upp skillnader i uppfattning av sin egen framtid

---

¹² Ambjörnsson., 2003, s. 21

¹³ Bunar., 2001

¹⁴ Giddens., 1998, s. 33

hos ungdomar i olika områden. Den tar upp vikten av att ha en förståelse för hur ungdomar ser på sin framtid och vilka begränsningar och möjligheter den har.

1.6 TEORETISKA UTGÅNGSPUNKTER

Vi använder oss i denna studie av flera olika teorier och begrepp för att tolka och analysera våra resultat. Vi nyttjar bland annat teorier som normalisering, rollteori, Bourdieus sociologi och socialisering. Eftersom att vi valt att titta på ungdomar och hur socioekonomisk bakgrund och familjeförhållanden kan komma att påverka hur man ser på framtiden valde vi att använda oss av begrepp som socioekonomi/klass, etnicitet, normer och ungdom.

1.6.1 VÅRA TEORETISKA UTGÅNGSPUNKTER

Ett viktigt begrepp i vårt arbete är **normalisering** och **normaliseringsprocesser**. Socialantropologen Fanny Ambjörnsson har studerat gymnasieungdomar och deras normaliseringsprocesser. Detta har hon kopplat till hur ungdomar gör kön i kombination med klass. Hon beskriver hur begreppet normalisering är dubbeltydigt. Med dubbeltydigt menar hon att det fungerar som en styrande faktor eftersom att det avser både det som är *vanligt förekommande* och det *eftersträvansvärda*.¹⁵ Det som i ett område anses som normalt kan i detta område även fungera som oskrivna regler i detta område för hur man skall bete sig. Dessa normer och regler fungerar då som ett maktverktyg. Frågor vi ställt i relation till vårt material med utgångspunkt i begreppet normalitet kopplat till hur socioekonomiska skillnader medverkar i normaliseringsprocesser är bland annat vad som uppfattas som normalt respektive vad som uppfattas som avvikande. I områden där de flesta av de boende har god ekonomi kan det anses vara normalt att lägga mycket pengar på ungdomars fritidsintressen medan det i ett område med mindre god ekonomi kan anses vara avvikande att spendera pengar på detta. Detta kan ses som ett maktverktyg eftersom att det som anses vara normalt i ett område oftast styr dem som bor där.

Att forma sin egen identitet sker i samklang med möten i det vardagliga livet, maktverktyg samt den egna viljan menar Ambjörnsson.

”Alla dessa handlingar kretsar kring tankar och åsikter om – och ofta outtalade krav på – normalitet”.¹⁶

En norm lever inte vidare av sig själv. Dens existens varar genom att det hela tiden finns en motpol mot normen. Det som anses vara normalt i ett område kan då anses som onormalt i ett annat område. Men dessa normer är inte givna utan kan förändras. Även om människor i olika områden har olika normer och oskrivna regler så har de ändå en likhet med varandra, och det är att de alla är människor.¹⁷

En andra viktig utgångspunkt i arbetet är att förstå och tolka hur de olika roller som tillskrivs ungdomarna i vår studie som vi har intervjuat och hur olika resurser, födelseort och umgänge kan spela roll för ungdomarnas framtid. Vi tar därmed utgångspunkt i **rollteorin** och använder oss utav ungdomsforskaren Bengt-Erik Anderssons definition av den. Rollteorin

---

¹⁵ Ambjörnsson., 2003, s. 21

¹⁶ Ibid., 2003, s. 21

¹⁷ Ibid., 2003, s. 24

menar att vi sätts in i roller av andra människor.¹⁸ Detta kan både vara positivt och negativt. Rollerna tillsätts genom vilken samhällsklass man föds in i, vart man bor, vilka ekonomiska resurser man har och genom umgänge.

Om föräldrar t.ex., behandlar sina barn som mycket osjälvständiga individer som inte har förmågan att klara sig själva och inte kan ta något som helst eget ansvar utvecklas dessa barn till osjälvständiga och passiva individer. Och om lärare behandlar sina elever som passiva så blir de också väldigt passiva som elever.¹⁹

Det är alltså viktigt att man som pedagog ser sina elever som självständiga individer för då kommer de, enligt rollteorin, i framtiden vara självständiga människor och kunna fatta sina egna beslut. I och med att vi människor sätts in i olika roller så får vi också olika erfarenheter, dessa erfarenheter bidrar till hur vi ser på världen och exempelvis på hur eleverna ser på utbildning och skola.²⁰ Rollteorin är viktig för vår studie eftersom att den beskriver att man hamnar i olika roller beroende på exempelvis var man bor och vilka resurser man har, detta kan då komma att påverka framtidsplanerna.

För att förklara och analysera hur sociala och ekonomiska villkor, det vill säga hur strukturella villkor betingar individens vardag och sådant som rör denna har vi låtit oss inspireras av **Bourdieu's sociologi** och mer konkret hans begrepp habitus. Vi utgår ifrån Bunars²¹ tolkning av Bourdieus begrepp habitus och kapital.

Bourdieu's sociologi handlar om sociala och ekonomiska förhållanden på individuell och subjektiv nivå. Händelser i vardagen påverkar en individs kognitiva och mentala karta ”utifrån vilken individen uppfattar, förstår och värderar den värld hon lever i”.²² Alltså påverkas individens habitus av strukturella grundvillkor och maktförhållanden.

Habitus består således av internaliserande strukturer som vägleder individens tänkande och handlande. Den manifesterar sig i nästan allt hon företar sig: i hennes språk, kroppshållning, filmsmak osv. Eller som Bourdieu uttrycker sig med en delvis annan terminologi är våra dispositioner (vem jag är, vilken självuppfattning och omvärldsperception jag har) avhängiga våra positioner i den samhälleliga hierarkin med avseende på sociala och kulturella faktorer”.²³

Bourdieu använder sig av ordet kapital som uttryck för resurser som är viktiga i sociala relationer. Det finns fyra former av kapital som Bourdieu använder sig utav: *ekonomiskt kapital* som är pengar och andra förmögenheter. Det andra är *kulturellt kapital* som är skola, språk och lärdomar. Det tredje är *socialt kapital* som handlar om sociala relationer och förbindelser som kan vara ett bra kontaktnät för framtiden. Det fjärde och sista är *symboliskt kapital*, detta kapital är i relation till de andra kapitalen. Har man fått status i de andra kapitalformerna så har man accepterats av andra individer och då fått ett värde i det symboliska kapitalet.²⁴

---

¹⁸ Andersson., 2001, s. 35

¹⁹ Ibid., 2001, s. 35

²⁰ Ibid., 2001, s. 61

²¹ Bunar., 2001, s. 27

²² Ibid., 2001, s. 28

²³ Ibid., 2001, s. 28

²⁴ Ibid., 2001, s. 28-29

Denna teori är användbar i vår undersökning eftersom att den förklarar alla värderingar och normer som överförs inom en familj och följer familjen i generationer. Exempelvis: är man född i en arbetarklassfamilj kommer man troligtvis umgås i sådana sociala miljöer men man kan också utveckla ett stort kontaktnät och skaffa sig relationer i sin egen miljö eller i någon annan mer privilegierad miljö.

Bourdieu's teori om habitus påminner till stor del om *socialiseringsteorin*, som vi har som fjärde teori. Vi har använt oss av den brittiska sociologen Anthony Giddens tolkning av socialisationsteorin. Han skriver att det är en livslång process att socialiseras in i samhället med alla dess olika normer och värderingar. Människan skapar en identitet av de värderingar och normer som tillskrivs personen i just det samhälle där den växer upp. Individen förändras i samklang med samhället och detta är en livslångprocess som sker både medvetet och omedvetet. När ett barn föds är detta en förändring för föräldrarna som påverkar deras livssituation, samtidigt påverkar denna livssituation barnets uppfostran och utveckling. Familjen förändras och utvecklas tillsammans och i samklang med det rådande samhällets normer. Den kultur som finns hos familjen anammas av barnen, det socialiseras in i en familjekultur, samt också den kultur som råder i just deras samhälle och boendeort. Ett barn med föräldrar i arbetarklassen anammar ofta arbetarklassens normer och värderingar, det samma gäller ofta för barn inom exempelvis medelklassen.²⁵

Varje individ socialiseras in i samhället eller gruppen de lever och tillhör i. Genom att individen socialiseras in i samhället och i gruppen så formas även individens personlighet.²⁶

”Socialisation innebär att individen anammar samhällets eller gruppens vedertagna beteendemönster, normer, regler, värden och sedvänjor.”²⁷

Socialisation av en individ pågår hela livet från att vi föds. Det kan innebära att man betar sig på ett sätt som man förväntas att bete sig från till exempel familjen eller från sina vänner. Man anammar sin grupps kultur och dess normer och formar en personlighet efter det. Därav utvecklar man olika beteenden och sedvänjor. Exempelvis tar barn efter den kultur de vuxna runt omkring har. Vi socialiseras alltså in i olika roller. Man kan även socialiseras in i skolan och bete sig på ett sätt som man förväntas bete sig på av pedagogerna.

1.6.2 VIKTIGA BEGREPP OCH DEFINITIONER AV DEM

SOCIOEKONOMI/KLASS – Socioekonomi beskrivs i SOU 2001:55 som olika sociala och ekonomiska samhällsklasser.²⁸ Det beskrivs vidare att dessa samhällsklasser kan påverka barns möjligheter för framtiden, som exempelvis ”ekonomiska resurser”, ”boende” och ”levnadsnivå”²⁹. Vi har använt Nationalencyklopedins definition av ordet klass och där beskrivs ordet såhär: ”(större) grupp som utgörs av personer med likartad ställning i samhället t.ex. genom yrke, utbildning, egendom m.m.; om naturligen uppkommande grupper som ofta är medvetna om sin ställning, (samhällsgrupp, samhällsklass, samhällskikt, socialgrupp)”³⁰.

---

²⁵ Giddens., 1998, s. 33

²⁶ <http://www.ne.se/socialisation.>, 2009-12-01

²⁷ Ibid., 2009-12-01

²⁸ SOU 2001:55., 2001, s. 78

²⁹ Ibid., 2001, s.78

³⁰ <http://www.ne.se/sve/klass.>, 2009-12-11

ETNICITET – Vi har använt Nationalencyklopedins definition av etnicitet och den lyder såhär: ”identifikation med och känsla av tillhörighet till en etnisk grupp”³¹ Vi har använt oss utav detta begrepp eftersom att de ungdomar vi intervjuade i Område 1 var av annan etnisk härkomst än svensk. Det talas mycket om etnicitet bland de ungdomar vi intervjuat.

NORMER – Vi har valt att använda oss utav Ambjörnssons (2003) definition av begreppet normalitet.

Begreppet normal är tvetydigt i så måtto att det både avser det mest vanligt förekommande och eftersträvansvärda, både det genomsnittliga och det ideala. Föreställningar om normalitet är därför inte enbart beskrivande, utan fungerar även reglerande. Därigenom kan man säga att det är gestaltningar av maktförhållanden.³²

Ambjörnsson menar att normen inte är skapad av sig själv utan att den skapas av människor och kan variera från grupp till grupp. Därför kan en grupp anse att en annan grupp är avvikande på grund av sina egna normer.

UNGDOM – Bengt Erik Andersson definierar ungdomsbegreppet med att ungdomar uppfattas som ”inte riktigt färdiga vuxna”³³. Ungdomarna som vi har intervjuat i vår undersökning går i nionde klass och är 15 år gamla, de skall snart ta viktiga beslut inför framtiden. Andersson beskriver detta i sin bok att ungdomar idag skall ta viktiga beslut som formar dem och deras framtid.³⁴ Vi har valt att definiera och avgränsa den ålderskategori vi undersöker och det gör vi med hjälp av Andersson och hans definition. Denna definition har vi valt därför att de ungdomar som vi intervjuat är i stånd att fatta viktiga beslut inför sin framtid, men ändå räknas de inte som färdiga vuxna. De tar alltså beslut som rör deras framtid som vuxna och självständiga individer trots att de inte än tagit steget in i vuxenvärlden. Dock tvingas fler och fler ungdomar att välja att studera istället för att gå direkt till arbetslivet, detta för den tuffa arbetsmarknaden idag som kräver att man har kontakter.³⁵

2. MATERIAL, METOD OCH AVGRÄNSNINGAR

Här beskriver vi vårt metodval och vårt material.

2.1 METODVAL

Vi har använt oss av *Metodpraktikan* som är skriven av Esaiasson, Gilljam, Oscarsson och Wängnerud för att kunna bestämma vilka metoder vi ville använda oss utav och för att få svar på våra frågor på bästa möjliga sätt.

Metodpraktikan – konsten att studera samhälle, individ och marknad (2007) är skriven av Esaiasson, Gilljam, Oscarsson och Wängnerud. Den här boken har fungerat som en vägledning för oss. Den har hjälpt oss att välja intervjumetod för att kunna få fram så bra svar

³¹ <http://www.ne.se/lang/etnicitet>., 2009-12-11

³² Ambjörnsson., 2003, s. 21

³³ Andersson., 2001, s. 78

³⁴ Ibid., 2001, s. 78

³⁵ Ungdomsstyrelsens utredningar 18., 2000, s. 9

som möjligt. Metodpraktikan är en bok för universitetsstudierande och andra som bedriver undersökningar av olika slag, den hjälper studenterna till att få en överblick över hur man kan lägga upp sitt arbete med alla dess olika delar.

Vi har även använt oss utav *Den kvalitativa forskningsintervjun* som är skriven av Kvale och Brinkmann. *Den kvalitativa forskningsintervjun* (1997) är en bok som handlar om hur man lägger upp en kvalitativ intervju. Den har gett oss råd på hur man kan skriva relevanta frågor och få svar på det man undersöker.

Vi använder oss av kvalitativa intervjuer eftersom att vi vill förstå våra intervjuobjekt och deras livsvärld. I *Metodpraktikan* så står det såhär om kvalitativa intervjuer:

En intervju vars syfte är att erhålla beskrivningar av den intervjuades livsvärld i syfte att tolka de beskrivna fenomenens mening... Forskaren skall förstå sträva efter att förstå världens som intervjupersonerna själva upplever den.³⁶

Vi valde att göra en respondentundersökning eftersom att vi var ute efter elevernas och pedagogernas tankar kring framtidsdrömmar etcetera. Inom respondentundersökningen så valde vi att göra samtalsintervjuer. Vi ansåg att samtalsintervjuer är bättre för vårt arbete än frågeundersökningar eftersom att vi då kan ha ett interaktivt samtal med våra intervjuobjekt samt att vi kan ställa relevanta följdfrågor och få mer utförliga svar.³⁷ De interaktiva samtalen använder vi oss av för att kunna få svar på våra frågeställningar och få reda på informanternas uppfattningar som man inte kan få reda på från en enkätundersökning.

Vid en samtalsundersökning handlar det ofta om att kartlägga människors uppfattningar på ett område för att därigenom kunna utveckla begrepp och definiera kategorier. Det kan också vara fråga om att man som forskare vill gå på djupet och försöka förstå människors tänkande när det gäller något relativt komplicerat som man bedömer att den mer 'ytlig' frågeundersökning inte kan ge svar på.³⁸

Vi har använt oss korta och enkla frågor. Vi använde oss även utav *inledande, uppföljande, indirekta, direkta och strukturerade* frågeformer. Detta för att göra samtalet mer levande och avslappnat.³⁹ Intervjuerna blir mer avslappnade och levande ifall intervjufrågorna ställs i rätt ordning så att samtalet flyter på naturligt. Vi satt i ett avskilt rum och genomförde intervjuerna, vi började med att beskriva för våra informanter studiens syfte och vilken typ av frågor som vi skulle ställa. De olika frågorna⁴⁰ har vi strukturerat in i olika teman för att göra samtalsintervjuerna lätta att förstå både för oss intervjuare samt för våra informanter.⁴¹ De olika teman vi hade var bakgrund, boende, utbildning/arbete och framtidsplaner/drömmar. Dessa teman valde vi eftersom att det underlättar för analysen på så sätt gör det lättare att koppla svaren till frågeställningarna och begreppen vi har använt oss utav i denna studie. Dessa teman gjorde det lättare för oss att kunna strukturera informanternas svar så att vi skulle kunna urskilja svaren och sätta dem i relation till våra frågeställningar.

---

³⁶ Esaiasson, Gilljam, Oscarsson, Wängnerud., 2007, s. 286

³⁷ Ibid., 2007, s. 258

³⁸ Ibid., 2007, s. 259

³⁹ Kvale & Brinkmann., 2009, s. 150-152

⁴⁰ Se Bilaga 1

⁴¹ Esaiasson, Gilljam, Oscarsson, Wängnerud., 2007, s. 298

Vi valde Område 1 och Område 2 just eftersom att de är så olika, både ekonomiskt och kulturellt. Detta valde vi för att undersöka hur ungdomar tänker kring sin framtid och för att se om det skiljer sig eller om det finns några likheter, vilket var en del av vårt syfte. Dessa två områden är inte unika för just Göteborg utan kan representera områden som finns i varje storstad i Sverige. Vi fick tag på skolorna i båda områdena genom kontakter på våra praktikplatser. Innan vi genomförde intervjuerna besökte vi de båda skolorna dels för att lämna tillståndsmallar och dels för att presentera oss och vår undersökning. Två veckor efter det första besöket genomförde vi våra intervjuer med både elever och pedagoger. Först besökte vi Område 1 och sedan Område 2 och vi spenderade en dag på varje skola.

2.2 VÅRT MATERIAL

Vi har samlat in vårt material genom en samtalsintervjuundersökning.⁴² Vi har gjort sammanlagt 14 elevintervjuer, sju elever från varje skola, alla elever var 15 år och det var blandat både pojkar och flickor. I Område 1 var det tre pojkar och fyra flickor, i Område 2 var det fyra pojkar och tre flickor. Vi ville ha det så blandat som möjligt mellan könen eftersom att vi har valt att inte analysera resultatet efter ett könsperspektiv. Vi skickade ut tillståndsmallar till eleverna på de båda skolorna, de elever vars föräldrar godkänt intervju har vi intervjuat. Pedagogerna skickade de elever som skulle bli intervjuade till det rum där vi satt. Det var alltså pedagogerna som valde våra informanter utifrån de elever som hade fått tillstånd från sina föräldrar. Vi hade dock sagt att vi ville ha både pojkar och flickor till intervjuerna. Vi har även intervjuat sammanlagt fyra pedagoger, två från varje skola. Det var en man och en kvinna från båda skolorna, alla har en lärarexamen och jobbat som pedagoger i flertal år. De är i medelåldern och samtliga trivs med sitt arbete. Pedagogerna har de elever som vi intervjuat vid ett flertal lektioner i veckan och anser sig känna dem ganska väl. Intervjuerna med varje elev tog mellan sju - tio minuter. Detta kan anses vara korta intervjuer dock känner vi att vi fick relevanta svar på det vi frågat. Vissa elever svarar mer utförligt än andra, vissa kunde även svara på fler frågor än just den vi ställde. Varje intervju med pedagogerna tog mellan 20 – 30 minuter. Alla intervjuer genomfördes som enskilda intervjuer och de bandades.⁴³ De bandades för att inte missa någon viktig information som sägs. Alla intervjuer transkriberades ordagrant ner på datorn för att vi lättare skulle kunna analysera resultatet av våra intervjuer. I resultatredovisningen tittar vi på likheter och skillnader. Utifrån resultatet av våra intervjuer analyserar och diskuterar vi vad vi kommit fram till och sätter det i relation till litteraturen.

Som ovan nämnt har vi strukturerat våra frågor i teman. Dessa teman var bakgrund, boende, utbildning/arbete och framtidsplaner/drömmar. Vi använde oss även utav dessa teman när vi analyserade och diskuterade resultatet. Dessa teman var användbara och gjorde det lättare för oss att greppa vår undersökning och svara på våra frågeställningar och syfte. Vi kunde på så sätt även se skillnader och likheter på informanternas svar.

2.3 AVGRÄNSNINGAR

Vi har begränsat oss till att undersöka en skola i varje område med olika socioekonomiska resurser, eftersom att arbetet annars skulle bli för stort. Skolorna valde vi på grund av att vi

---

⁴² Esaisson, Gilljam, Oscarsson, Wängnerud., 2007, s. 259

⁴³ Ibid., 2007, s. 302

haft vår praktik på den ena, och den andra skolan fick vi kontakt med genom andra lärarstudenter. Skolorna ligger som sagt i två olika områden med olika socioekonomiska förutsättningar. Antal av intervjuer har vi valt på grund av att vi skall kunna ta tid till analys samt bearbeta den tillsammans med litteraturen. Båda klasserna är nior och vi intervjuar både killar och tjejer. Vi valde att intervjuar elever i nionde klass eftersom att de snart går ut grundskolan och antagligen har börjat fundera på sin framtid och om de skall läsa vidare på gymnasiet eller ej.

Eftersom att vi valt att enbart intervjuar några elever i två olika områden så är vi väl medvetna om att detta inte är något som vi kan säga är generellt för områden som dessa. Dock vill vi få en inblick i hur det kan vara i olika områden.

2.4 STYRDOKUMENT

Enligt Läroplanen för det obligatoriska skolväsendet, förskoleklassen och fritidshemmet (Lpo94) så står det att eleverna skall få en medvetenhet och förståelse för andras värderingar och förutsättningar.⁴⁴ Det står även att det skall tas hänsyn till de olika förutsättningar som eleverna har.

I Lpo 94 står även att eleverna skall förberedas för att kunna knyta kontakter över bland annat de kulturella gränserna inom landet, samt för att få en inblick i kulturens olika mångfald.⁴⁵

Pedagogerna skall sträva efter att eleverna utvecklar en "känsla för samhörighet, solidaritet och ansvar för människor också utanför den närmaste gruppen".⁴⁶

I skollagen står det såhär:

Alla barn och ungdomar skall, oberoende av kön, geografisk hemvist samt sociala och ekonomiska förhållanden, ha lika tillgång till utbildning i det offentliga skolväsendet för barn och ungdom. Utbildningen skall inom varje skolform, varhelst den anordnas i landet.⁴⁷

Lpo 94 och skollagen har stor relevans eftersom att det är våra riktlinjer samt lagar som pedagoger måste följa. Därför tycker vi att det är av stor vikt att ha med detta i vår studie. Detta är även relevant för vårt syfte eftersom att vi tar upp pedagogens roll, och i och med det skolans roll på elevernas syn på sin framtid.

2.5 ETISKA HÄNSYNSTAGANDEN

Vi har innan genomförandet av intervjuerna gått till respektive skola för att ge både elever och pedagoger en klar bild om vad det är vi skall undersöka och vilken typ av intervjufrågor vi kommer att ställa. Detta för att hålla de regler som vetenskapsrådet har för skydda informanter.⁴⁸ Vi delade även ut lappar för att få målsmans underskrift eftersom att eleverna

---

⁴⁴ Lärarens handbok., 2004, sid. 10

⁴⁵ Ibid., 2004, s. 14

⁴⁶ Ibid., 2004, s. 14

⁴⁷ Ibid., 2004, s. 55

⁴⁸ <http://www.codex.vr.se/texts/HSFR.pdf>, 2010-01-02, s. 7

vi intervjuade är under 18 år.⁴⁹ Vi var noga med att redogöra för både pedagoger och elever att allt som de säger vid intervjutillfället kommer att skötas konfidentiellt och att de kommer vara anonyma, på så sätt att varken namn, skola eller område kommer att röjas. Vi har tagit del av vetenskapsrådets etiska förhållningsregler för humanistisk forskning.

3. RESULTATREDOVISNING

Här presenterar vi resultatet av våra intervjuer. Vi har delat in resultatredovisningen i tre huvudrubriker (under huvudrubrikerna på resultatdelen har vi underrubriker). Våra huvudrubriker är: Eleverna, Framtiden och Pedagogerna. Under rubriken Eleverna fokuserar vi på elevernas bakgrund, föräldrarnas sysselsättning, vad eleverna tycker om sin skola samt vad de gör på fritiden. För att visa på huruvida elevernas tankar skiljer sig eller liknar varandra i Område 1 och i Område 2 har vi valt att under rubriken Framtiden lyfta fram delar av intervjuerna där vi redovisar deras tankar inför just framtiden. Avslutningsvis valde vi att presentera de intervjuade pedagogernas svar kring deras uppfattning om eleverna och deras framtid och förutsättningar inför den. Detta blev alltså vår tredje huvudrubrik.

Underrubrikerna används för att visa på skillnader och likheter som kom fram under intervjuerna. De olika underrubrikerna har vi eftersom att de relaterar till våra frågeställningar.

3.1 ELEVERNA

Här presenterar vi resultatet av våra intervjuer med eleverna. Vi har delat upp detta i olika teman. Våra teman är ålder och boende, föräldrarnas arbete, skolorna i Område 1 och Område 2 (där eleverna själva får berätta vad de tycker om sin skola) samt fritid. Dessa teman har vi valt för att få en bakgrundsbild av eleverna och elevernas liv.

3.1.1 BOENDE

Under den här rubriken presenterar vi hur nära skolan eleverna bor och även vad de tycker om området de bor i. Detta är relevant för vår undersökning för att vi vill ha en bakgrundsbild av hur eleverna uppfattar sitt område samt även för att se hur ungdomarnas nuvarande situation ser ut.

Eleverna i Område 1 bor mycket nära skolan, de har cirka 2-5 minuters gångväg. Fem av de sju intervjuade eleverna har bott i området sedan födseln, en elev har bott i området i fem år, innan dess bodde eleven i ett annat område. Den sjunde eleven bodde fem år av sin uppväxt utomlands och kom till Sverige för tio år sedan och bosatte sig då med sin mamma i området.

Fem utav sju elever i Område 1 tycker om att bo där och trivs i sitt område. En elev är missnöjd och säger:

”Det finns bara invandrare...är du i ett samhälle där det bara finns asså invandrare då lär du dig inte ganska bra svenska eller du blir lite mer, jag vet inte vad man ska säga men ja.” Elev 15 år, Område 1.

---

⁴⁹<http://www.codex.vr.se/texts/HSFR.pdf>, 2010-01-02, s. 9

En elev uttrycker att det är bra att bo i Område 1 men känner att det ibland kan vara lite trist eftersom att man ser ”samma gamla ansikten hela tiden”. Elev 15 år, Område 1.

Eleverna i Område 2 har längre till skolan och i de flesta fall används buss eller spårvagn som färdmedel till skolan. Två av eleverna i området har skilda föräldrar, vilket betyder att de har två olika bostäder. Dessa är inte belägna i samma stadsdel. En elev är uppvuxen i området sedan födseln. Två elever flyttade till området vid två-tre års ålder och en elev flyttade dit vid ett års ålder efter att ha bott i centrum det första levnadsåret. En elev har först bott utomlands och i Stockholm men är nu bosatt i området. En av eleverna flyttade till området vid fyra års ålder. Den sista eleven har bott ett år utomlands och sedan 5 år i ett annat område, vid sex års ålder flyttade eleven till Område 2.

Alla de elever vi intervjuade i Område 2 trivs bra i sitt område. En elev uttryckte sig på detta viset;

”Det är ganska lugnt och det är bra kollektivtrafik och det är nära till havet och så.” Elev 15 år, Område 2.

En annan elev uttryckte sig såhär;

”Område 2 är väldigt fint såhär så och det är väldigt fint och det känns ändå tryggt, ja men det är bra område” Elev 15 år, Område 2.

Sammanfattningsvis bor alla elever i Område 1 nära skolan med cirka 2-5 minuters gångväg. Det skiljer sig från eleverna i Område 2, där flera av dem tar buss eller spårvagn till skolan. Fem av de sju eleverna i Område 1 tycker om sin stadsdel medan de resterande två eleverna tycker att det är trist och för mycket invandrare. Alla elever i Område 2 trivs i sin stadsdel.

3.1.2 FÖRÄLDRARNAS ARBETE

Under den här rubriken skriver vi om vad föräldrarna arbetar med. Denna fråga är relevant eftersom vi menar att det kan påverka elevernas framtidsplaner.

Föräldrarna till eleverna i Område 1 har varierande yrken så som förskolelärare, anställd för en organisation, restaurangchef, vårdarbetare, chef inom vården, eget företag utomlands, busschaufför och restaurangbiträde. En förälder är förtidspensionär, en förälder är sjukskriven, två stycken är studerande varav den ena studerar SFI (Svenska För Invandrare) och två föräldrar är arbetslösa.

Det finns ingen förälder till eleverna i Område 2 som är arbetslös, sjukskriven eller förtidspensionerad. I den här stadsdelen arbetar föräldrarna som biomedicinsk analytiker, forskare, vd för ett företag, flygvärdinna, eget företag inom måleri, eget konsultföretag, ekonom, civilingenjör, anställd på Stena Metall, anställd på Woolpack (oljeföretag). En pojke nämnde att hans föräldrar arbetar med ekonomi och information men vidareutvecklade inte detta.

Sammanfattningsvis så ser vi en skillnad mellan de olika områdena när det gäller föräldrarnas yrken. Av fjorton föräldrar i Område 1 så är det sex stycken som inte arbetar, medan i Område 2 så är alla föräldrar arbetande. Vi ser också en viss skillnad på yrkena de arbetar med. De flesta föräldrarna i Område 2 har högre akademisk utbildning än föräldrarna i Område 1. Fler av föräldrarna till eleverna i Område 2 har yrken som kräver högre akademisk utbildning vilket ofta också betyder att de har högre lön och på så sätt har större ekonomiska resurser, detta påverkar även de sociala resurserna. De sociala resurserna har de förvärvat genom

kontakter i arbetslivet. I Område 1 finns inte samma kontaktnät hos föräldrarna eftersom att det inte är alla som är arbetande eller kan språket.

3.1.3 SKOLORNA I OMRÅDE 1 OCH OMRÅDE 2

Under den här rubriken har vi frågat eleverna hur de trivs i sin skola. Detta frågar vi eftersom att elever spenderar mycket tid av sina liv i skolan.

Fem elever i Område 1 är mycket nöjda med skolan, de säger att den är jättebra. En flicka av de fem eleverna i området uttrycker sig på detta viset om sin skola:

”Den är bra på alla sätt, lärarna är snälla mot eleverna, man trivs i skolan. Man känner sig inte mobbad eller så”
Elev 15 år, Område 1.

När frågan ställs om varför de tycker att den är bra så svarar dessa elever att de trivs i skolan för att den har bra lärare och elever. Två av eleverna vi intervjuade tyckte att skolan dög men att vissa saker kunde ha varit bättre. En av de två eleverna som tyckte att skolan dög uttrycker sig på detta viset;

”Istället för att ha böcker på, du vet, lektionerna så har vi så lösa papper. Och du vet det är ju lite svårt att kontroll, man typ slarvar bort allting och sånt” Elev 15 år, Område 1.

Den andra eleven uttrycker sig såhär;

”Asså den är ganska bra för att jag menar asså. Det finns för många blattar och så här så. Asså så invandrare mycket och en del, det är därför jag inte gillar det så mycket” Elev 15 år, Område 1.

Sex av de intervjuade eleverna i Område 2 tycker att skolan de går på är bra. Eleverna tycker att skolan är bra för att den har många bra lärare, bra klasser samt en bra stämning på skolan. Dock klagar dessa sex elever på att det är svårt att få höga betyg, det vill säga, att pedagogerna är stränga med att sätta högre betyg. En av de sex eleverna som tycker att skolan är bra uttrycker sig på det här viset:

Asså det är bra lärare, men vi har väldigt jobbigt med betygen. Det finns jättemånga på andra skolor som har det jättelätt att få MVG i alla ämnen, här är de jättestränga med betygen. Det är ju bra, för då är det lättare när man går i gymnasiet, men samtidigt så vet man att man har någonting att jobba för, det är inte enkelt att få höga betyg. Så det är bra ändå, men ibland kan de bli lite för hårda med betygen tycker jag. Elev 15 år, Område 2.

Den sjunde eleven tycker att skolan duger men att saker och ting kunde fungera bättre som till exempel fungerande datorer.

Sammanfattningsvis så kan vi säga likheten för eleverna i dessa två områden är att de flesta trivs i skolan. Det finns ingen elev i någon av skolorna som ogillar skolan, åtminstone är detta vad de säger i intervjuerna. Dock finns det tre stycken, två i Område 1 och en elev i Område 2, som anser att skolan kunde ha varit bättre på grund av vissa anledningar. Några andra skillnader som vi lagt märke till är att i Område 1 finns det brist på resurser som exempelvis papper istället för böcker, detta nämns inte i Område 2. I Område 2 nämns det av eleverna att det är en bra sammanhållning på skolan dock finns det en stor betygshets, denna betygshets nämns inte i Område 1.

3.1.4 FRITID

Under den här rubriken tar vi upp vad eleverna gör på fritiden i de olika områdena. Detta frågar vi eleverna om eftersom att vi vill ha reda på om det finns någon skillnad.

Tre av de sju tillfrågade eleverna i Område 1 har fritidsaktiviteter så som basket, kampsport och dans. Dessa aktiviteter utför de två- tre gånger i veckan. De andra fyra eleverna berättar att de brukar vara med sina vänner, spela tv-spel och vara i centrum. Tre av eleverna säger också att de brukar studera på sin fritid.

Alla av de sju intervjuade eleverna i Område 2 har aktiviteter på sin fritid av olika slag. Två stycken av eleverna spelar piano och tränar gymnastik, varav den ena även tränar cheerleading och rider. En av eleverna spelar tennis och tävlar i karting det vill säga go-kart. En annan elev spelar hockey 14 gånger i veckan. En av eleverna spelar handboll på en högre nivå, en annan elev simmar och spelar gitarr. Den sjunde eleven spelar i ett band.

Sammanfattningsvis finns det en stor skillnad i fritidsaktiviteter för ungdomarna när det gäller de olika områdena. Tre av sju elever i Område 1 har en fritidsaktivitet som de utövar efter skolan medan alla elever i Område 2 har en aktivitet på fritiden. Denna skillnad i fritidsaktiviteter kan ha att göra med det ekonomiska kapitalet som finns i områdena samt de olika sociala kontakter som finns. Eftersom att man oftast socialiseras in i det område där man växer upp och tar efter de normer som är rådande så kan det vara en avgörande faktor för vad ungdomar i ett speciellt område gör på fritiden.

3.2 FRAMTIDEN

3.2.1 GYMNASIET OCH EFTERGYMNASIAL UTBILDNING

Under den här rubriken skriver vi om elevernas tankar kring att studera vidare efter grundskolan. Vi har frågat eleverna vad de vill studera och vilket gymnasium de ska söka samt om de ska vidareutbilda sig efter gymnasiet. Detta frågade vi för att vi ville veta lite om deras framtid inom studier och deras strukturella relationer som betingar deras relation till just utbildning. Det vill säga de förväntningar som finns på dem, vilka positioner/roller de förväntas inta beroende av sådant som familj, ålder, skola, område och relation till föräldrarnas yrkesval.

Sex av de sju intervjuade eleverna i Område 1 är helt säkra på att de ska studera vidare på gymnasiet. En elev tror att han/hon skall studera vidare på gymnasiet. Alla elever berättar att de vill ha en bra utbildning så att de i framtiden ska kunna få ett jobb. När vi frågade en av eleverna varför denne vill söka vidare till gymnasiet fick vi svaret:

”För att jag vill ha bra utbildning, jag vill inte städa” Elev 15 år, Område 1.

En annan elev svarade:

”För min framtid hänger på det. Jag vill ha en bra framtid” Elev 15 år, Område 1.

Tre av de sju intervjuade eleverna i Område 1 vet vad de ska välja för gymnasium. En elev ska välja Bernadottегymnasiet. Den andra ska välja antingen Hvitfeldtska eller Angereds gymnasium. Den tredje står mellan Katrinelund- och Hulebäcksgymnasiet. De resterande fyra elever har inte bestämt sig för vilket gymnasium de ska söka vidare till. Dock ger de exempel på vilka gymnasium de kan tänka sig gå på och det är Jensens, Hvitfeldtska, Donners, Polhem, Plusgymnasiet och Bräckegymnasiet.

De program eleverna ska söka till är estetisk linje, samhällsprogrammet, omvårdnad, ”stylistprogram” och byggprogrammet.

Sex av de sju intervjuade eleverna i Område 1 säger att de vill studera vidare efter gymnasiet. En är osäker och säger såhär;

”Jag vet inte. Jag tänker inte så långt än.” Elev 15 år, Område 1.

Alla de sju elever som vi intervjuade i Område 2 ska fortsätta sina studier på gymnasiet. När frågan varför ställdes så svarade eleverna bland annat att man får ett bättre jobb om man har gått på gymnasiet. Eleverna uttrycker att det är dumt att inte gå på gymnasiet eftersom det då kan vara svårt att få jobb och tjäna bra pengar. En elev uttrycker sig såhär när denne fick frågan:

”För annars går det åt helvete” Elev 15 år, Område 2.

Fem av de sju intervjuade eleverna i Område 2 vet vilket/vilka gymnasium de ska söka vidare till. Valen står mellan Färsbergsgymnasiet, Schillerska, Hvitfeldtska, Polhem, Kitas, Michael Elias och Rytmis. De andra två vet ännu inte vart de vill gå. Programmen som dessa elever ska söka till är naturprogrammet, samhällsprogrammet och estetisk linje med antingen musik eller teater.

Två av eleverna är inte säkra på om de ska studera vidare efter gymnasiet. Dock tror de att de kommer att göra det. En elev uttrycker sig på det här viset:

”Det vet jag inte än, men jag tror det... Då funderar jag på att studera utomlands eller så kanske jag går vidare till Chalmers eller någonting.” Elev 15 år, Område 2.

De andra fem eleverna har planer på att studera vidare efter gymnasiet. En elev säger såhär:

”Det ska jag göra, det har jag redan bestämt.” Elev 15 år, Område 2.

Sammanfattningsvis så vill alla elever i båda skolorna söka vidare till gymnasiet, dock är det en elev från Område 1 som är lite osäker men tror att det kommer bli så. Alla elever vill studera vidare för att få ett bra jobb och ett bra liv. Sex av de sju eleverna på skola 1 vill studera vidare efter gymnasiet, en är osäker. I Område 2 är det två elever som är osäkra på om de ska studera vidare efter gymnasiet. Som vi kan se så vill de flesta alltså studera vidare efter gymnasiet, eftersom detta har blivit normen i dagens svenska samhälle.

3.2.2 ELEVERNAS DRÖMMAR OM FRAMTIDEN

Under den här rubriken skriver vi om elevernas drömmar om framtiden. Eleverna har gett oss exempel på vad de drömmer om att göra. De fick berätta om sina innersta drömmar om vad de vill göra i framtiden. Det här frågade vi eleverna för att kunna finna likheter och skillnader i elevers drömmar i de olika områdena.

Två av de sju intervjuade eleverna i Område 1 drömmer om att jobba som designer, en av dem tror att det kommer bli så, den andra är osäker och vet inte hur framtiden kommer att se ut. En annan elev vill arbeta som stylist men säger sig inte ha någon speciell dröm. Den fjärde eleven vill arbeta som polis i framtiden men drömmer om att bli en ”grym kampsportare”. Dock tror denna elev att det är polis som kommer att gälla för framtiden. En annan elev drömmer om att utbilda sig till advokat, och tror även att det kommer bli så. Eleven tror även att hon kommer skaffa man och barn. En till elev drömmer också om

familjelivet och om ett bra jobb, dock vet inte denne vad för slags jobb det är. Eleven uttrycker sig såhär:

”Att jag får ett bra jobb och gifter mig och bildar familj” Elev 15 år, Område 1.

Den siste eleven vet inte vad som kommer hända i framtiden, dock är drömmen att få träffa Chris Brown (en artist). Eleven tror att livet kommer bli lyckligt.

Tre utav de sju intervjuade ungdomarna i Område 2 drömmer om att arbeta med musik på något sätt i framtiden. En utav dessa ungdomar har som dröm att slå igenom som artist. De andra två har dock andra planer vid sidan om. Den ena drömmer om att plugga och simma i USA och den andre drömmer om att jobba inom kustbevakning och sjöfart.

En elev har som framtidsplaner att resa mycket och drömmer om att arbeta som polis eller sjukgymnast. En annan vill jobba med språk, först var drömmen att satsa på en karriär inom pianovärlden, dock är konkurrensen för stor så den drömmen lades ner. Eleven kan ändå tänka sig att jobba vid sidan av som pianolärare. En elev drömmer om att bli hockeyproffs med framtidsplaner på att ha roligt och tjäna massa pengar. Den sista eleven vill bli civilingenjör eller någonting annan inom teknik, natur eller medicin. Drömmen är att jobba inom teknik och utveckla saker.

”Funderar på att vara i kustbevakning eller sjöfart, eller något sånt där. Eller musik och så... Försöker inte ha så stora förväntningar” Elev 15 år, Område 2.

Sammanfattningsvis så har de flesta elever på Område 1 och Område 2 drömmer av olika slag. Alla elever tror även att de i framtiden kommer kunna uppfylla sina drömmar. En skillnad är att fler elever på skola 1 har drömmar om att skaffa familj till skillnad från Område 2 där ingen nämner familj eller barn. Vi hittade endast ett yrke som nämndes på båda skolorna och det var polis. En elev från varje skola drömde om detta yrke. En skillnad är även att på skolan i Område 2 så finns de tre elever som drömmer om att bli artister i framtiden, detta förekommer inte i drömmarna hos eleverna i Område 1. Dock drömmer eleverna i Område 1 om att arbeta i modevärlden som antingen stylist eller designers.

3.2.3 VAD ELEVERNA TROR OM FÖRÄLDRARNAS FÖRVÄNTAN

Under den här rubriken skriver vi om vad eleverna tror att deras föräldrar vill att de ska göra i framtiden. Detta för att se om de finns likheter och skillnader i föräldrarnas syn på sina barns framtidsdrömmar och planer. Denna fråga är relevant för vårt arbete för att se om de finns en påverkan hemifrån. Med utgångspunkt i den diskussion vi för i teoriavsnittet, där vi utgår ifrån bland annat socialisationsteorin och hur vi socialiseras in i olika roller och vad som förväntas av oss, så kan vi se hur föräldrarna påverkar sina barn.

Fyra av eleverna i Område 1 tror att föräldrarna anser att det viktigaste är att de följer sina drömmar och blir lyckliga med det de väljer att göra. En av eleverna som drömde om att bli polis tror även att det är vad föräldrarna vill. En tror att föräldrarna vill att denne skall studera för att i framtiden kunna få ett bra jobb och gifta sig. Den sista eleven har ingen aning om vad föräldrarna kan tänkas vilja för framtiden, bara det är någonting bra.

”Ingen aning. Säkert vill att jag skall bli något bra, vad vet jag inte” Elev 15 år, Område 1.

En annan elev uttrycker sig så här:

”Eh hrm, vad som helst bara jag är så lycklig med mitt jobb. Och att inte jag har svårt... Typ så att jag inte städar och inte har bra lön”. Elev 15 år, Område 1.

I Område 2 så är det en elev som tror att det viktigaste för föräldrarna är att eleven själv skall följa sin dröm, och det är att satsa på musiken. En annan elev tror att sina föräldrar tycker att det är roligt att denne håller med musik men betonar även vikten av att studera vidare. En elev har inte reflekterat över vad föräldrarna kan tänkas vilja. En annan elev uttrycker sig såhär om vad föräldrarna önskar:

”Tjäna en jävla massa pengar... Ingen aning” Elev 15 år, Område 2.

En av ungdomarna vill arbeta med natur, teknik eller ekonomi, eleven tror också att detta är föräldrarnas önskan. En av eleverna tror att mamman vill att eleven skall arbeta med människor så som mamman själv gör. Pappan tycker det hade varit ”en utmärkt idé” om eleven i framtiden arbetar som polis eller pilot. Den sista eleven säger så här om vad denne tror att föräldrarna har för drömmar kring elevens framtid:

Mamma tycker jag skall välja själv, medan pappa är väldigt inne på att jag skall välja natur. Men han har inte behövt övertala mig, utan det har varit självklart från början. Sen så om jag bestämmer mig för att inte göra det så tror jag att han skulle försöka övertala mig att göra det ändå. Men jag tror att jag tycker att jag får välja själv. Elev 15 år, Område 2.

Sammanfattningsvis så kan vi se att de är fler elever i Område 1 som tror att föräldrarna vill att deras barn skall följa sin egen väg. I Område 2 har föräldrarna ett större inflytande på sina barn och vad de vill göra i framtiden. I Område 2, alltså det område där föräldrarna förefaller ha störst inflytande på sina barns framtidsval, är också det område där föräldrarna har yrken med högre status och hög akademisk utbildning. Detta visar sig i elevernas svar på vad de själva skall göra.

3.2.4 ELEVERNAS TANKAR KRING BEGRÄNSNINGAR OM FRAMTIDEN

Under den här rubriken tar vi reda på om eleverna anser att det finns några begränsningar för sina drömmar och planer. Vi frågar eleverna om det finns någonting som kan stoppa dem eller hindra dem att bli det som de drömmer om och ifall de oroar sig inför framtiden. Detta frågar vi för att se om det finns några likheter och skillnader i elevernas tankesätt i de olika områdena.

Fyra av de sju intervjuade eleverna i Område 1 säger att det inte finns något hinder eller några begränsningar som kan stoppa deras framtidsplaner och drömmar. En av eleverna uttrycker sig så här:

”Inget. Jag är för stark” Elev 15 år, Område 1.

En annan elev såhär:

”Nej. För om det finns hinder så kan jag ändå försöka ta mig igenom dem och sånt”. Elev 15 år, Område 1.

En elev tror inte att det finns några hinder, men är inte helt säker. Två av eleverna tror att det ändå som kan begränsa deras framtidsplaner och drömmar är betygen. Den ena eleven uttrycker sig på det här viset:

”Aa om jag till exempel inte klarar mig i någon kärnämne eller något sånt, och inte kan välja någon gymnasium så kanske kan stoppa asså mina framtid...planer.” Elev 15 år, Område 1 .

En elev i Område 2 uttrycker sig såhär angående begränsningar i framtiden:

Jag har diabetes, så det kan vara en begränsning såhär om man skall bli pilot eller nånting för det får man inte bli om man har diabetes. Men jag tror inte det begränsar mig på annat sätt om jag söker jobb eller så det kan ju bara va att man kanske blir behandlad annorlunda. Det händer ju ibland att vuxna, nu är jag ju inte vuxen, aa eh men det kan vara så att vuxna behandla en på ett annat sätt. Men det är ingenting som begränsar mig tror jag inte. Elev 15 år, Område 2.

En annan elev i Område 2 tror att en begränsning i framtiden kan vara elevens koncentrationssvårigheter. En annan elev uttrycker sig såhär:

”Tjejer... bara till problem... de bara klagar på allt man gör. Sen också om man kommer in i fel umgänge och gör saker man kanske inte borde göra”. Elev 15 år, Område 2.

En annan av de sju intervjuade eleverna i Område 2 säger att det är slumpen som kan begränsa ens framtid, till exempel på vilken skola man kommer in på. Det är även orken som kan begränsa framtidsmöjligheterna. En elev vet inte vad som skulle kunna begränsa sina möjligheter för framtiden. En annan elev säger att valet mellan två olika drömmar kan begränsa, eftersom att det man väljer måste man satsa helhjärtat på.

Den sista eleven tror att betygen kan begränsa ens möjligheter för framtiden. Eleven säger såhär:

Kommer man inte in på rätt utbildning då är nästan allting kört eller det är typ så man har fått uppfattning om det. Jag vet inte hur det är på högskolan och så men det är så man har fått uppfattningen om det. Ifall man failar från någonting så ryker hela alltet typ. Elev 15 år, Område 2.

Ingen av de intervjuade eleverna i Område 1 oroar sig för framtiden. De är alla överrens om att kämpar man för något och verkligen vill uppnå sina drömmar så är det inte så svårt.

Fyra av de sju intervjuade eleverna i Område 2 oroar sig inte för sin framtid. De anser att man skall ta dagen som den kommer. Två stycken elever oroar sig lite inför framtiden, den ena på grund av koncentrationssvårigheter och den andra oroar sig för gymnasievalet. Den sista eleven oroar sig mycket inför sin framtid. Eleven uttrycker sig såhär:

För att på den här skolan, alla är så pass duktiga så får man sämst på alla prov så är det typ åh herregud, mitt snittbetyg kommer att sänkas, jag kommer aldrig komma vidare i mitt liv, det kommer hamna någonstans man inte vill att man skall hamna. Det är ju det man är rädd att man inte kan bli det man vill bli. Elev 15 år, Område 2.

Sammanfattningsvis tror alla elever i Område 2 att det kan finnas väldigt olika slags begränsningar som kan stoppa dem i framtiden, dessa begränsningar är tjejer, koncentrationssvårigheter, diabetes slumpen och en oro för gymnasievalet. Till skillnad från Område 2 så är det bara tre elever i Område 1 som tror att något kan begränsa dem i framtiden och det i så fall betygen. De andra eleverna på Område 1 anser att de inte finns någonting som kan stoppa dem och deras framtidsplaner.

Det var ingen elev som oroade sig för sin framtid i Område 1. Dock fanns det tre elever i Område 2 som oroade sig för sin framtid på grund av koncentrationssvårigheter, val av gymnasievalet och en allmän oro inför framtiden.

3.2.6 TROR ELEVERNA ATT DE HAR SAMMA FÖRUTSÄTTNINGAR INFÖR SIN FRAMTID?

I denna punkt har vi frågat eleverna om de tror att de har samma förutsättningar för framtiden. Denna fråga är viktig för vår undersökning på grund av att vi vill veta om deras förutsättningar påverkar synen på deras framtid och hur det i sådana fall påverkar hur man ser på sin egen framtid.

Tre av de sju intervjuade eleverna i Område 1 anser att de har samma förutsättningar som eleverna i Område 2. De anser att det handlar om den egna viljan och hur man ser på livet. En av eleverna vet inte alls, och har inte heller reflekterat över det. En elev tror att förutsättningarna kan vara bättre i Område 2 men är inte säker. Eleven säger:

Kanske det beror på. Varför det, det här är en sån. Det bor mest invandrare i den här områden. Asså det händer ibland inte bra saker. Kanske där det är bättre. Jag vet inte. Det beror på vad som händer i samhället. Elev 15 år, Område 1.

De två resterande eleverna anser att ungdomar i Område 2 har bättre förutsättningar för att uppnå sina drömmar i framtiden. Den ena eleven uttrycker sig såhär:

Eller, jag vet inte för att asså, asså den brukar inte ta sånna som e liksom, hur skall man säga typ brun. Asså som inte har, asså som inte e svenskar. Och blattar har lite svårt för att komma in i samhället och sånt för aa. Så det kanske e bra för dem, för att dem e liksom hur skall man säga, typ svenskar. Och dem har så lättare att komma in i samhället och sånt. Elev 15 år, Område 1.

Enbart en av de sju intervjuade eleverna i Område 2 tror att de har samma förutsättningar som eleverna i Område 1. De andra yttrar sig bland annat såhär:

Det här är ju ett snobbområde, vi är uppväxta i Område 2 det är ju det näst rikaste stadsdelen. Område 1 tillhör ju till de fattigaste, så det är ju väldigt stor skillnad, sen är ju Sverige så rasistiskt, så om man anställer någon och personen bryter på svenska, då har man ju, det är ju första intrycket. Om man inte kan prata svenska, så kan det ju vara svårt och så att få vissa jobb och så. Även om man är sådär mörk så kan man ju vara hur bra som helst i skolan, men det finns ju ändå de som tänker rasistiskt och tänker men gud hon är ju invandrare, hon kan vi ju inte anställa. Så jag tror definitivt inte att vi har samma förutsättningar. Elev 15 år, Område 2.

”Asså jag vet inte, många svenskar här har ju inte en religion som säger att de måste göra vissa saker och andra inte. Så ja, de flesta har liksom ingen här. Kan nog skilja sig lite grann tror jag”. Elev 15 år, Område 2.

”Det kan det säkert göra, men jag tror att de har svårare för det... För de flesta har fördomar för dem”. Elev 15 år, Område 2.

Kan nog vara ekonomi och kanske möjligheter att ta sig till olika ställen och så... Just det här att vissa skolor som till exempel samskolan att måste ha jättebra ekonomi för att kunna gå där även om det är en väldig väldigt bra skola. Så det påverkar väldigt mycket hur folk ser på en. Elev 15 år, Område 2.

För att det är, det känns som om Område 1 är lite, inte för att man skall skilja på områden och så men det känns som om de har lägre förutsättningar. Dels har kommunen mindre pengar än vad vår har eller asså, de kanske inte får samma lektioner som vi eller alltså möjligheter till samma. Elev 15 år, Område 2.

Pengar tror jag... men jag vet inte, men det man har grund. Eller massa pengar hemifrån. Det hjälper ju till såklart... Jag vet inte men den här skolan är det så, väldigt mycket peppare och så, jag vet hur det är på den skolan men jämfört med min andra skola så är det mer såhär. Elev 15 år, Område 2.

Sammanfattningsvis så tror tre elever i Område 1 att de har samma förutsättningar som elever i Område 2. En elev vet inte, de tre andra eleverna i skola 1 tror att elever i Område 2 har bättre förutsättningar för att det bor mer svenskar i det området. I Område 2 är det endast en elev som tror att de har samma förutsättningar inför framtiden. De resterande sex eleverna tror att de själva har bättre förutsättningar.

3.3 PEDAGOGERNA

Vi har intervjuat två pedagoger på de två olika skolorna vi besökt. Vi intervjuade både manliga och kvinnliga pedagoger. Vi intervjuade pedagogerna om hur de uppfattade sina elevers framtidsdrömmar, förutsättningar inför framtiden och deras kontakt med föräldrarna. Vi ville även ta reda på hur pedagogerna ser på sin egen roll i det här sammanhanget och hur det kan spela roll i relation till hur eleverna ser på sin framtid.

3.3.1 ANSER PEDAGOGERNA ATT DE KÄNNER SINA ELEVER VÄL?

Under den här rubriken har vi frågat pedagogerna om hur väl de känner sina elever. Detta är en relevant fråga eftersom pedagogerna då kan veta något om elevernas framtidsplaner.

Båda pedagogerna på skolan i Område 1 anser att de känner sina elever väl. De tycker att det är viktigt att få en bra relation till sina elever och att få en jämbördig respekt. En av pedagogerna uttrycker sig på det här viset:

Jag känner dem ganska väl tycker jag. Jag känner för dem väldigt mycket i varje fall så. Så ännu vet inte. Ja, vissa känner jag ju mer och andra känner jag mindre men de flesta känner jag nog humörmässigt och sånt dära. Men det är svårt att säga hur mycket men aa. Pedagog, Område 1.

Även pedagogerna på skolan i Område 2 tycker att de känner sina elever ganska väl. En av pedagogerna säger sig känna sin "egen" klass mer än vad pedagogen känner andra elever. Pedagogen säger såhär:

Det beror ju på, min egna klass, de känner man ju lite bättre än andra elever, med andra elever som man inte är klassföreståndare för men jag tycker ändå att jag känner dem, men alltså känner och känner, förhållandevis bra. Sen är det ju alltid så att vissa elever känner man ju lite bättre än andra, det beror ju också på vem eleven är och hur mycket de öppnar sig och sådär. Pedagog, Område 2.

Sammanfattningsvis anser alla de intervjuade pedagogerna att de känner sina elever väl. Pedagogerna berättar att de känner vissa elever bättre än andra som till exempel sin egen klass där man är klassföreståndare. För att få reda på mer hur relationen mellan lärare och elev ser ut, med tanke på hur pedagogers roll i relation till elevers syn på framtidsutsikter, så får vi även en fördjupad kunskap om pedagogernas roll i sin verksamhet.

3.3.2 ELEVERNAS ENGAGEMANG I SKOLAN

Här har vi frågat pedagogerna om elevernas engagemang i skolan. Detta för se om det finns någon skillnad i hur studiemotiverade eleverna är i de olika områdena.

Alla fyra pedagoger från båda skolorna anser att deras elever är engagerade i skolarbetet. Pedagogen från skolan i Område 1 säger såhär:

Ja det tycker jag. De flesta eleverna är engagerade i skolarbetet. Jag tycker det, de vill klara sina prov, och läxor och resultat. Och de jobbar och kommer på de flesta lektionerna och sånt, så de flesta är väldigt engagerade på så sätt.
Pedagog, Område 1.

En av pedagogerna på skolan i Område 2 uttrycker sig såhär:

”Ja de flesta är det tycker jag på den här skolan, asså andelen, procenten av de som är engagerade är högre än de som inte är det”. Pedagog, Område 2.

Sammanfattningsvis är alla pedagoger i de olika områdena överens om att deras elever är engagerade i skolarbetet.

3.3.3 PEDAGOGERNAS UPPFATTNING OM ELEVERNAS BETYG

Här har vi frågat pedagogerna om de tror att det är viktigt med höga betyg för eleverna. Detta för att se om det finns likheter eller skillnader i synen på betygens relevans för framtiden.

Den ena pedagogen på skolan i Område 1 tror att det är viktigt med höga betyg för eleverna. Den andra tror att det är viktigt för vissa elever medan för andra spelar det inte så stor roll. Pedagogen säger att det har att göra med vilken elev man har och vilka framtidsplaner eleven drömmer om. Pedagogen menar på att vissa är mer ambitiösa än andra och tycker att det då är viktigt med höga betyg. För andra elever är skolan inte så viktig utan det är fritidsintresset som spelar större roll.

Pedagogerna i Område 1 tror att elever i Område 2 kan ha ett högre snitt på sina betyg. De säger att det kan ha att göra med att några elever på skolan i Område 1 har väldigt få betyg vilket drar ner snittet. En av pedagogerna säger att om man bor i Område 2 eller liknande område, så tror pedagogen att kraven kanske är större på att få högre betyg. Dock tycker pedagogen inte att detta är självklart, men uttrycker sig till sist att det nog stämmer.

Båda pedagogerna i Område 2 tror att det är väldigt viktigt med höga betyg för eleverna. Den ena pedagogen säger att det är en stor ”betygshets” på skolan och att flera elever känner sig stressade över betygen eftersom att de har stora förväntningar hemifrån. Det hetsar även varandra sinsemellan om vem som får högst betyg. Betyget avgör vilken status man har i klassen och man har då ett högre socialt kapital. Den andra pedagogen tror att det är det viktigaste för eleverna eftersom att de då kan välja vilket gymnasium de själva vill gå på. Pedagogen anser även att eleverna stressar mycket i onödan vad gällande betygshetsen. Pedagogen anser att stressen som de flesta av eleverna känner är onödig eftersom de är elever som är ambitiösa och duktiga i skolan och redan har bra betyg. Stressen grundar sig i valet för gymnasiet.

Båda pedagogerna säger att de tror att eleverna i Område 2 har högre betyg än eleverna i Område 1. Den ena pedagogen tror inte att det är samma betygshets i Område 1 som det är i Område 2. En av pedagogerna tror att det är en jättestor skillnad i betygen mellan skolorna och yttrar sig såhär:

Det är jättestor skillnad. Sen är problemet att skillnader i kunskaper är förmodligen ännu större än betygen det vill säga... Jo, det visar sig, att det skiljer sig mer på nationella ämnesprov mellan de här skolorna. Men det slår inte helt igenom på betygen utan vissa skolor sätter högre betyg än ämnesproven. Det är ett utbrett problem, här är det inte lika utbrett. Det är generellt men det är inte lika tydligt här.
Pedagog, Område 2.

Sammanfattningsvis är det en pedagog i Område 1 som tror att det är viktigt med höga betyg för eleverna, den andra tror att det är viktigt för vissa elever medan för andra är det mindre viktigt. I Område 2 säger båda pedagogerna att det är viktigt med höga betyg för eleverna, de talar om en "betygshets" som finns bland eleverna på skolan.

3.3.4 PEDAGOGERNAS UPPFATTNING KRING ELEVERNAS FÖRUTSÄTTNINGAR

Under den här rubriken har vi frågat pedagogerna om de tror att eleverna i de olika områdena har samma förutsättningar. Frågan är väsentlig för vår undersökning eftersom vi vill ha pedagogernas syn på vad de tror om elevernas förutsättningar och hur dessa kan påverka deras framtid.

Pedagogerna på skolan i Område 1 säger att de tror att eleverna i området inte har samma förutsättningar som eleverna i Område 2 som är det område med större ekonomiska förutsättningar i vår undersökning. Den ena pedagogen tror att det kan ha att göra med att eleverna i Område 2 inte har samma kontaktnät ute i arbetslivet. Pedagogen tror även att fler föräldrar i Område 2 har eftergymnasial utbildning än vad föräldrar i Område 1 har, vilket i sig kan leda till att det blir mer självklart för eleverna att studera vidare efter gymnasiet.

Även pedagogerna Område 2 tror inte att elever i Område 1 har samma förutsättningar som elever i Område 2. En pedagog uttrycker sig på det här viset:

Ja, alltså som Sverige är strukturerat så finns ju möjligheten men chansen att de ska göra det är så mycket lägre. De är inte studiemotiverade. Varför är man inte det? Är man inte studiemotiverad hemma, man sitter vid köksborden och säger hur jävlig skolan var och hur dum man var där. Jaha, där sänker man sina barns möjligheter på många nivåer utan att tänka på det. Sen har man inte alls samma vanor hemma, de är inte lästa för lika många timmar. De har inte haft lika många barnböcker hemma, de har inte gått till kyrkans barntimmar och tränat rytmik och sånna saker lika tidigt. Och så går de i en klass där majoriteten är studiemotiverade och då har de inte stödet från kompisarna. Det hindrar ju inte de bästa eleverna jag hade där, det var lika bra som de jag har här, det var ingen skillnad. De bästa slår alltid igenom och klarar sig men sen har du ju den där liksom skocken i mitten så att säga, den låg ju två nivåer ner. De som behövde lite stöd och positiv inriktning och sen de brillianta personerna de klarar allt, ge dom vilken utbildning som finns de kommer ändå klara sig långt. Men resten så som folk är mest de är väldigt påverkade av vart de växer upp och vad de råkar ut för...Har ni hört det uttrycket det sociala arvet. Det är ju det man talar om, det kan både vara positivt och negativt. Pedagog, Område 2.

Pedagogen som uttryckte sig såhär har tidigare arbetat som pedagog i Biskopsgården. Den andra pedagogen hade liknande åsikter om elevernas förutsättningar som pedagogen i Område 1 hade. Pedagog uttryckte sig såhär:

...Föräldrar har ett större kontaktnät här. Om andelen svenskar är högre blir det mycket lättare för föräldrarna har ett bredare och större kontaktnät som kan då hjälpa sina barn att hitta de rätta kontakterna men ett barn som då har invandrabakgrund och har större andel och bor kanske i Område 1 eller Bergsjön. Där har föräldrarna kanske inte det kontaktnätet, men de har ett annat typ av kontaktnät men visserligen då jag tror ändå att de är lättare att ha föräldrar som är uppvuxna i det svenska systemet och på så sätt kan hjälpa sina barn på andra sätt. Men sen tror jag ändå att många som kommer ifrån Område 1 och Bergsjön då är otroligt duktiga och ambitiösa och kommer klara sig strålande tror jag. Kanske också har en annan drivkraft, känns som om det är mycket serverat på fat också här som gör att man blir lite lat också då. Pedagog, Område 2.

Ingen av pedagogerna på båda skolorna i de olika områdena tror att eleverna har samma förutsättningar. I Område 1 tror pedagogerna att det handlar om viktiga kontaktnät. Med kontaktnät menas de kontakter som föräldrar och elever har för att komma in i arbetslivet. På Område 2 tror pedagogerna att det handlar om studiemotivationen och att det även här handlar om kontaktnät.

2.3.5 PEDAGOGERNAS UPPFATTNING OM SINA ELEVERS FRAMTID

Här har vi frågat pedagogerna ifall deras elever talar om framtiden med dem och hur de ser på elevernas framtid. De här frågorna är viktiga eftersom att vi vill ta reda på om pedagogerna är insatta i deras planer och tankar kring framtiden och hur de ser på sin egen roll i detta.

Pedagogerna på skolan i Område 1 anser att eleverna till viss del pratar om sina framtidsdrömmar med lärarna. Vissa elever talar mer om de planer de har för framtiden än andra. Eleverna talar mer om framtiden nu i nian än i tidigare årskurser, eftersom att gymnasievalet ligger så nära. Pedagogerna berättar att framtidsplaner är någonting som även tas upp på utvecklingssamtalen med eleverna. En pedagog säger så här:

Ja det gör de ju. Och det har blivit mer och mer nu ju, eftersom att vi har varit på gymnasieämnessor och man diskuterar man ju betyg och då gör man ju det utifrån att man skall komma in där och där och så. Såklart, och så har vi ju pratat om när man har utvecklingssamtal så pratar vi ju också om såna där individuella utvecklingsplaner för var och en då. Då diskuterar man ju ofta liksom vad man är bra. Jag brukar fråga vad är du bra på? Vad tycker du är roligt att göra? Och då pratar man ju både om skola och fritid. Och sen kanske man då diskuterar lite vad har du för mål? Vad vill du bli? Och hur skall du nu ta dig dit då. Då får dem liksom sitta och fundera och så får de skriva själva lite såhär. Då kan man ju titta på de och jämföra varje termin liksom vad tycker du? Går du emot det här målet? Eller har du ändrat dig nu? Eller vad vill du göra? Det tycker jag att vi pratar rätt mycket om. Pedagog, Område 1.

Pedagogerna i Område 1 uppmuntrar sina elever att följa sina drömmar. Båda pedagogerna säger till eleverna att de skall tro på sig själva och tänka positivt om sin framtid. Den ena pedagogen uttrycker sig såhär:

Jag uppmuntrar dem jättemycket. Gör det ni tror på, ni kan allt. Det är bara att köra på liksom. Jag är en ganska sän, en obotlig optimist så att det speglar väl av sig. Jag har svårt att säga någonting annat då. Men samtidigt är man realist också, så egentligen då alltså. Det beror ju liksom på men å andra sidan. Man skall tro på sig själv och försöka göra det de tror på. Pedagog, Område 1.

Båda pedagogerna på skolan i Område 1 tror att deras elever har väldigt goda framtidsmöjligheter eftersom att de anser att eleverna är drivna och öppna. Dock uttrycker sig den ena pedagogerna såhär:

Och det är klart att det är ju lite tuffare idag. Det är ju inte bara att säga aaa jag skall bli det och så får man jobb med en gång. Utan det kan ju vara så att man får vänta eller gå lite omvägar så att säga va innan man kommer till målet. Sådär så att det är väl sådär man får tänka lite idag också. Att man inte får vara för blåögd heller då va. Det kan vara svårt att slå sig fram. Men samtidigt så är det ju också idag accepterat att man gör många olika saker... Så på så sätt, det är ju också en positiv grej det här och man måste ju inte gifta sig, va gift vid 20-22 eller. Asså såhär det har ju också ändrat sig eh idag. Pedagog, Område 1.

Pedagogerna i Område 1 tror att eleverna kommer kunna lyckas uppnå sina drömmar om drömmarna är realistiska, men om eleverna drömmer om att jobba med ”svåra” yrken så anser pedagogerna att eleverna borde inse att det är särskilt realistiskt och att de borde finna en annan väg i livet. Pedagogerna tror på sina elever samtidigt som de är tveksamma när de tror att eleverna har för orealistiska drömmar. Såhär uttrycker sig en av pedagogerna:

Nja, ungefär som jag tror att, det beror på att vissa. Ja, de realistiska framtidsdrömmarna om man säger så, många tror jag det. En del har att de vill läsa på universitet och de vill liksom sånt. Och det tror jag att många kommer kunna göra. Det tror jag absolut att de har möjlighet att göra och kommer lyckas bra va. Och sen finns det såna andra som vill ha svåra yrken och de kanske vill ha andra framtidsdrömmar som är, de vill syssla med något speciellt. Då kan det vara svårt då men det är ju inte för alla då men. Men jo jag tror nog att de kommer. Pedagog, Område 1.

Pedagogerna i Område 1 tror att eleverna i båda skolor kan ha liknande drömmar för framtiden men att drömmarna i Område 2 är mer tydliga medan kanske drömmarna för eleverna i Området 1 är luddiga och förblir drömmar. Dock poängterar pedagogerna att även drömmar kan slå in. En pedagog säger även att ekonomin kan spela roll när det gäller elevernas drömmar. Pedagog säger såhär:

Ja ekonomiskt sett så kanske det är så att bor man i Område 2 och har en pappa med fett konto så kanske det är så att man tror att allt ordnar sig lättare. Man kan alltid fixa en lägenhet och det går alltid liksom sådär, och det kanske är lättare att studera utomlands. Många såna saker, ekonomiskt sätt, kanske de har lite bättre förspänt, det kan jag nog hålla med om. Men det behöver ju inte alltid vara det allra, det som alltid spelar roll. Det kanske. Pedagog, Område 1.

Pedagogerna på skolan i Område 2 har olika åsikter huruvida eleverna på skolan pratar om sina framtidsdrömmar med dem. Den ena pedagogen säger att eleverna inte har något val eftersom att pedagogen pratar om framtiden i sin undervisning varje dag. Efter varje moment som pedagogen genomfört med sina elever i klassrummet så diskuterar dem vad detta kan ha för nytta inför framtiden. Pedagog uttrycker sig såhär:

Inte så mycket val eftersom jag pratar med dem om det, vi pratar alltid om det. Det händer ju ihop med att jag har de så mycket då, vi diskuterar vad man har för glädje av det om man lär sig det för livet eller om man lär sig det för nästa prov eller om man lär sig det för en gymnasieutbildning man skall gå eller om man har bestämt sig för eller inte, bredast möjliga val. Där för vi alltid en diskussion runt om för att ha en möjlighet att hjälpa dem att veta och vara någorlunda smarta i sina val. Här hamnar de flesta på realistiska val som de är ganska nöjda med. Mina två senaste klasser så tycker jag att alla valen har varit ok till jättebra. Inte några tokval alls. Det är vansinnigt bra, riktigt bra. Pedagog, Område 2.

Den andra pedagogen i Område 2 säger att det inte pratas så mycket om framtidsdrömmar men att det förekommer i klassen där pedagogen är klassföreståndare.

Båda pedagogerna på skolan i Område 2 anser att de uppmuntrar sina elever att följa sina drömmar. De tycker att man skall hjälpa eleverna till att ha ”breda” val när det gäller drömmar, det vill säga att inte satsa på något oerhört smalt som exempelvis konståkningsproffs. Pedagog säger såhär:

Det gäller ju att i det där följandet av drömmar att hålla options öppna så att säga så att inte det är lite tidigt på att specialisera sig på till exempel konståkningsproffs just nu. Då kanske man kan försöka hjälpa till med att ja det är väl bra att bli det och ha dina mål men du vet att det kanske händer

någoting på vägen. Så inte enbart satsa på någoting jättesmalt utan även på något sätt stötta dem så att de kan få lite bredd. Pedagog, Område 2.

Den andra pedagogen i Område 2 uttrycker sig såhär angående att stötta eleverna i deras framtidsdrömmar:

Hur? Aa vi pratar ju, jag är ju SO-lärare så vi pratar ju automatiskt där i ämnet då. Där tycker jag att man skall ta tillvara på sina starka sidor och vad man tycker är roligt att göra. Försök att följa det, inte välja för någon kompis väljer det, eller någon annan tycker något. Det är oftast många års studier och är man inte väldigt, tycker det är väldigt intressant och roligt då kan det vara tufft att fullfölja studierna bara för någon annan har sagt att man skall göra det. En inre motivation för att orka plugga. Pedagog, Område 2.

Pedagogerna på skolan i Område 2 tror att deras elever har fantastiska framtidsmöjligheter. Den ena pedagogen säger att om man har gått på den här skolan så har man lärt sig att läsa och är väldigt studiemotiverad. Pedagogen poängterar att familjen är oerhört viktig eftersom att det är där det finns ”oändliga” kontakter. Pedagogen säger också att det aldrig har hänt att någon elev från klassen inte gått vidare till gymnasiet. Såhär säger pedagogen med egna ord:

De flesta eleverna här har fantastiska förutsättningar de kommer från hem som är väldigt hög grad arbetande, det finns väldigt få arbetslösa. De kommer från hem där det är tradition att man skall utbilda sig. Två tredjedelar eller mer kommer från hem där det är tradition att man utbildar sig. De flesta har gått här och det innebär att de har lärt sig att läsa och är studiemotiverade och sen kommer det nästan viktigaste av alltihop att de har familjer med oändliga kontakter. Finns ju kontakter åt alla möjliga håll. Så de har det otroligt väl förspänt. Nästan alla hamnar ju på gymnasiet till exempel bara det. Vi har inga som blir över i stort sätt. Jag har inte haft någon som blivit över någonsin i en klass där jag varit klassföreståndare som inte hade någonstans att börja efter grundskolan. Aldrig varit med om det och det är ju rätt bra. Pedagog, Område 2.

Pedagogerna på skolan i Område 2 tror att elevernas drömmar för framtiden kommer att slå in. Den ena pedagogen säger att majoriteten av eleverna kommer bli det som de drömmer om. Elevernas drömmar är vaga i början av högstadiet men i nian vet de flesta elever vad de vill bli, det brukar då vara klart utsagt berättar pedagogen.

En av pedagogerna i Område 2 tror inte att elever i Område 1 har samma drömmar som elever i Område 2. Pedagogen tror att eleverna har väldigt annorlunda tankar om framtiden på de olika skolorna som till exempel att eleverna i Område 1 inte satsar på en akademisk karriär. Den andra pedagogen uttrycker sig såhär:

Fast jag tror kanske att ungdomarna i Område 1 har säkert samma drömmar fast de kanske har ett, de tror inte att de kan uppfölja dem medan ungdomarna här har en dröm och tror också att de kan uppfylla sin dröm... Aa kanske det här då att man har sånna fruktansvärda krav på sig, att det kan vara jobbigt och tungt att leva upp till man kanske inte orkar hela vägen då. Pedagog, Område 2.

Sammanfattningsvis anser pedagogerna i Område 1 att de pratar till en viss del om framtidsdrömmarna med eleverna. I Område 2 är det en pedagog som pratar mycket om framtiden med sina elever. Den andra pedagogen på skolan i Område 2 pratar inte så mycket med eleverna om deras framtidsdrömmar. Pedagogerna på båda skolorna uppmuntrar sina

elever att följa sina drömmar och alla pedagoger tror även att eleverna kan fullfölja sina drömmar. På skolan i Område 1 tror pedagogerna att eleverna på båda skolorna har liknande drömmar men att i Område 1 så kanske de enbart förblir drömmar. En pedagog på skolan i Område 2 tror att eleverna har väldigt olika drömmar om framtiden.

3.3.5 PEDAGOGERNAS UPPFATTNING OM FÖRÄLDRARKONTAKTEN

Under den här rubriken har vi frågat pedagogerna om hur deras kontakt med föräldrarna ser ut.

Pedagogerna på skolan i Område 1 anser att de har ganska bra kontakt med elevernas föräldrar. Den ena pedagogen säger att det informationsmässigt fungerar bra medan den andra pedagogen ger ut veckobrev som eleverna får ta hem till sina föräldrar för underskrift och sen lämna tillbaka den. De träffar varje förälder minst en gång per termin vid utvecklingssamtalen, sedan finns det även föräldrar som ringer och ställer frågor om olika saker.

Båda pedagogerna i Område 1 tror att föräldrarna påverkar elevernas framtidsdrömmar till viss del. De tror att föräldrarna kan påverka eleverna både positivt och negativt. Positivt på så sätt att föräldrarna stöttar sina barn i deras framtidsplaner, och negativt på så sätt att om föräldrarna av vissa skäl har dåligt självförtroende kan detta överföras till barnen.

Pedagogerna på skolan i Område 2 säger att de har god kontakt med föräldrarna. Den ena pedagogen beskriver föräldrakontakten såhär:

Aa de jag är klassföreståndare till, där funkar kontakten bra till asså vilket innebär att jag har mailkontakt inte varje vecka kanske, regelbundet i alla fall, varannan vecka och sen kontakt via mail om det inträffar något eller händer något, så har vi mailkontakt. Sen är det ju dem här utvecklingssamtalen och föräldramötena då.
Pedagog, Område 2.

Pedagogerna i Område 2 tror att föräldrarna har stor påverkan när det gäller elevernas framtidsdrömmar. Såhär uttrycker sig den ena pedagogen:

Tänk på er själva. Asså det är bara så att man trycks iväg åt något håll det som föräldrarna gör och föräldrarnas förväntningar. På något utsagt sätt så aa. Föräldrar är mycket tyngre än vad man tror när man är 13 år, de är mycket tyngre och vänta bara tills det börjar dra ihop sig om några år så ringer de och pratar med mamma och pratar med pappa om de är någorlunda sunda så är det mycket mamma och pappa. Och när de skall ha barn så är det mamma. Vänta bara tills ni står där och är gravida, vem ringer ni då? Mamma. Och bilen krånglar. Pappa. Oj så blir det alltså det är jättetungt va och det riktar sig till sina föräldrar i de områdena kanske ändå mer. Men de får ju som styrning omedvetet sådär. Det är så. Pedagog, Område 2.

Sammanfattningsvis anser alla pedagoger att de har bra kontakt med föräldrarna samt att föräldrarna har en påverkan på elevernas framtidsdrömmar. Alla pedagoger har kontakt med föräldrarna veckovis. I Område 1 så skickar pedagogen hem veckobrev som föräldrarna skall svara på, och i Område 2 har de mailkontakt. Pedagogerna i Område 1 anser att föräldrarnas påverkan på elevernas framtid kan vara både positiv och negativ. Positiv i den bemärkelsen att de stöttar sina barn att följa sina drömmar, och negativ i den bemärkelsen att om föräldrarna av olika anledningar har dåligt självförtroende så kan detta smitta av sig till barnen. Pedagogerna i Område 2 tror att föräldrarna har större påverkan på sina barn än vad barnen

själva är medvetna om. Dock är det ingen av pedagogerna i Område 2 som talar om att föräldrarnas påverkan är av negativ klang.

4. SLUTSDISKUSSION & ANALYS

Under den här rubriken kommer vi att presentera vår analys av intervju svaren som vi presenterat i resultatdelen. Med hjälp av våra viktigaste begrepp och de teoretiska perspektiv som vi presenterade i kapitel 1 så analyserar och diskuterar vi det resultat vi fått från våra intervjuer.

Vi har delat upp det i fyra rubriker som heter Familjesituationen, Elevernas inställning till skolan, Elevernas framtid och Pedagogernas tankar kring elevernas framtid. Delarna svarar på vårt syfte som är ungdomars syn på sina framtidsdrömmar och förutsättningar för att nå dessa. Syftet var även att se ifall ungdomarna i de olika områdena ser annorlunda på sin framtid beroende på deras nuvarande situation, både ekonomiskt och socialt. Även pedagogernas syn på elevernas drömmar och förutsättningar finns i vårt syfte med vår undersökning, detta diskuterar och analyserar vi här.

4.1 FAMILJESITUATIONEN

"Familjen är vanligen barnets första möte med samhället, och barnet får sina första grundläggande sociala intryck och erfarenheter genom de sociala relationerna inom familjen."⁵⁰

Som vi ser i citatet ovan så är familjen oerhört viktig för ett barn, det är familjens kultur, normer och värderingar som anammas av barnet redan från början. Om föräldrarna har hög akademisk utbildning och arbetar så kan detta påverka barnet så att det också vill följa sina föräldrars fotspår. Om föräldrarna inte har någon högre utbildning blir detta kanske inte heller viktigt för barnet. Familjesituationen är därför oerhört viktig för ett barns framtid. Barnet ärver alltså det kapital och habitus som föräldrarna innehar.⁵¹ Det kan vara alltifrån individens personlighet till den strukturerade omgivningen. Med den strukturerade omgivningen menar vi exempelvis familjens ekonomi, kontakter och värderingar.

I Område 1 var det sex av fjorton föräldrar som av olika anledningar inte arbetade medan i Område 2 var alla föräldrarna arbetande. Skillnaderna i föräldrarnas yrken och livsvillkor kan ge en grund för hur eleverna ser på sin egen framtid. Deras erfarenheter av hur föräldrarna möter samhället när det kommer till arbete och dylikt kan i sig påverka barnens syn på sig själva, eftersom att familjen oftast är det första mötet med samhället.⁵² Enligt socialisationsteorin så socialiseras vi in i olika roller, där vi förväntas att vara på ett sätt som redan är förutbestämt.⁵³ Familjesituationen och kulturen i bostadsområdet kan fungera som en normerande faktor till elevernas skapande av sin egen identitet samt i drömmarna om framtiden.⁵⁴ Detta kan vi läsa om i Ungdomsstyrelsens utredning nummer 18:

---

⁵⁰ Askland & Sataoen., 2007, sid. 131

⁵¹ Bunar., 2001, s. 30

⁵² Askland & Sataoen., 2007, sid. 131

⁵³ <http://www.ne.se/socialisation>., 2009-12-01

⁵⁴ Andersson., 2001, s. 128

Föräldrarnas utbildningsnivå – och i det avseendet den sociala bakgrunden – har en markant betydelse för vad ungdomarna prioriterar under de närmaste åren...ju högre utbildning föräldrarna har, desto mer benägna tycks ungdomarna vara att välja de långsiktiga kompetensvägarna.⁵⁵

Flera av föräldrarna i Område 2 har hög akademisk utbildning vilket enligt Andersson kan ha en stor betydelse för hur deras barn ser på sin egen framtid.⁵⁶ Enligt normaliseringsprocessen kan man då säga att en högre utbildning är något som är ”normalt” för dessa elever, det vill säga, detta är normen.⁵⁷

I SOU-rapporten *Barn och ungdomars välfärd* beskriver författarna hur ensamstående föräldrar samt föräldrar med invandrarbakgrund har det svårare med de ekonomiska resurserna.

”Barn med ensamstående föräldrar, i arbetarhushåll och barn vars föräldrar är födda i något annat land än i Sverige bor i hushåll med betydligt svagare ekonomi än andra.”⁵⁸

Om en förälder är arbetslös eller inte arbetar av någon annan anledning kan detta påverka hushållets ekonomi. Detta kan i sin tur påverka ungdomarna och deras ekonomiska resurser.⁵⁹ Med detta menas att ungdomar kanske inte har pengar för att exempelvis kunna utöva en fritidsaktivitet. I resultatet kan vi se att i Område 1 är det tre av sju elever som har en fritidsaktivitet medan alla elever i Område 2 har någon aktivitet de utövar. Detta är en stor skillnad mellan eleverna i de olika områdena. Askland och Sataoen, som är lektorer i pedagogik, skriver i sin studie om barns psykologiska utveckling och relationer mellan familj och ekonomiska resurser, att familjen utgår från de ekonomiska resurser och begränsningar som finns i deras hushåll.⁶⁰

I SOU-rapporten *Att växa bland betong och kojor* står det att människans möjligheter påverkas av de ekonomiska resurserna.

”Ekonomiska förhållanden påverkar människors rörelsefrihet och möjligheter att förverkliga sina drömmar.”⁶¹

För vissa familjer är det viktigare att lägga pengar på, för dem, nödvändiga artiklar som exempelvis mat i hushållet än att lägga pengar på elevernas fritidsaktiviteter. För andra familjer finns det tillräckligt med ekonomiska resurser för att kunna finansiera elevernas fritidsaktiviteter. Detta ekonomiska kapital som Bourdieu talar om visar vilken status familjen har.⁶² Detta har vi noterat som en stor skillnad i de olika områdena. Ungdomarnas familjesituation och uppväxtvillkor har en stor betydelse för deras möjligheter att hantera framtiden.⁶³

---

⁵⁵ Ungdomsstyrelsens utredningar., 2000, sid 46

⁵⁶ Se Resultatkapitlet

⁵⁷ Ambjörnsson., 2003, s. 21

⁵⁸ SOU 2001:55., 2001, sid. 131

⁵⁹ Ibid., 2001, sid. 131

⁶⁰ Askland & Sataoen., 2007, sid 133

⁶¹ SOU 1997:61., 1997, sid. 23

⁶² Bunar., 2001, s. 29

⁶³ Berglund., 1998, sid. 132

Som båda pedagogerna sa i Område 2 så är kontaktnätet viktigt för elevernas förutsättningar inför framtiden.⁶⁴ Detta är något som också Bunar framhåller som en viktig förutsättning när det gäller det sociala kapitalet, det vill säga karriärvägor resurser.⁶⁵ Arbetsplatsen kan vara ett sätt att skaffa kontakter på, och om man då inte har ett arbete att gå till så knyts inga nya kontakter på arbetsmarknaden.⁶⁶ Därför kan då kontaktnätet vara mindre bland de föräldrar som är arbetslösa.

4.2 ELEVERNAS INSTÄLLNING TILL SKOLAN

Skolan är jämte familjen den viktigaste arenan för ungdomars utveckling för personlighet och identitet...Skolan är också en mötesplats för ungdomar där det sker ett lärande och ett experimenterande av identiteter och livsstilar. Hit kommer ungdomar från helt skilda sfärer med olika förutsättningar, erfarenheter och ambitioner. Hur de upplever skolan kan till stora delar färga upplevelsen av samhället i stort och de förväntningar och krav som ställs på dem som vuxna medborgare.⁶⁷

Som ungdomsforskaren Berglund, som bedriver forskning inom socialt arbete, beskriver i citatet ovan tillbringar eleverna mycket av sin tid i skolan, därför är det viktigt att man som elev trivs och känner sig trygg på sin skola.⁶⁸ Alla elever som vi har intervjuat trivs och tycker om sin skola, dock så klagar många elever i Område 2 på den betygshets som finns på skolan. Detta är inget som nämndes på skolan i Område 1. Hur relationen mellan de ekonomiska resurserna och betygsättning kan hänga samman är något som författarna till utredningarna SOU 1997:61 tar upp. De beskriver detta förhållande på följande vis:

Ju mindre de ekonomiska resurserna är i en stadsdel, desto större är andelen elever med låga eller ofullständiga betyg ... Elever som växer upp i invandrardominerade områden klarar alltså skolan klart sämre än andra elever.⁶⁹

Detta kan vi koppla till våra intervjuer där alla pedagoger tror att eleverna i Område 1 har sämre betyg och förutsättningar än vad eleverna i Område 2 har. Detta kan bero på att de har en annan etnicitet än svensk och att de har föräldrar med sämre ekonomiska förutsättningar, det vill säga de har, vad Bourdieu skulle säga, ett annat ekonomiskt kapital än vad föräldrarna har i Område 2.⁷⁰

Alla fyra pedagogerna tror som sagt att eleverna i Område 2 har högre betyg än eleverna i Område 1. Den ena pedagogen i Område 1 tror att det beror på att det inte är alla elever som har fullständiga betyg och att det är det som drar ner snittet. Den ena pedagogen i Område 2 tror inte heller att eleverna i Område 1 har lika stor betygshets som eleverna i Område 2. Flera av eleverna i Område 2 känner press på att få höga betyg och göra bra ifrån sig i skolan. Några elever upplever skolan i Område 2 som en väldigt bra skola där man får kämpa hårt för att få höga betyg. En av dessa elever tycker att det här är positivt eftersom att man blir väl

---

⁶⁴ Andersson., 2001, s. 35

⁶⁵ Bunar., 2001, s. 29

⁶⁶ Ungdomsstyrelsens utredningar., 2000, sid. 33

⁶⁷ Berglund., 1998, sid 142

⁶⁸ Andersson., 2001, sid. 40

⁶⁹ SOU 1997:61., 1997, sid 103, 106

⁷⁰ Bunar., 2001, s. 29

förberedd för gymnasiet. Ungdomsforskaren Andersson skriver i boken *Ungdomarna, skolan och livet* om rollteorin. Ungdomarna i Område 2 har förväntningar på sig, både hemifrån, från kamraterna samt av pedagogerna att prestera bra i skolan och få höga betyg. Dessa ungdomar har satts in i rollen som ambitiösa högpresterande elever.⁷¹ Detta kan vi även koppla till Fanny Ambjörnssons normaliseringsteori. Normen för dessa elever är alltså att få så höga betyg som möjligt, detta för att kunna passa in i skolkulturen för det här området.⁷²

4.3 ELEVERNAS FRAMTID

Som vi kan se i resultatet så vill alla elever studera vidare på gymnasiet, dock är det en i Område 1 som är osäker på i fall det blir så. Att det finns skillnader mellan de elever som studerar vidare på gymnasiet är något som man intresserar sig för på nationell nivå. I Ungdomsstyrelsens utredning *Ungdomars vägval* diskuteras bland annat detta:

”De flesta börjar i gymnasiet men det är stora skillnader mellan olika kategorier av ungdomar när det gäller hur stora andelar som slutför gymnasieskolan”.⁷³

När vi frågar eleverna i Område 1 och Område 2 om deras framtidsplaner så kan vi se att alla elever har drömmar av olika slag, Pedagogerna i Område 1 tror att skillnaden kan vara att för många elever i just det området så är det bara drömmar. De säger även att drömmarna hos eleverna i sitt område är mer luddiga än vad de tror att drömmarna är hos eleverna i Område 2. Eleverna drömmer om liknande saker men på grund av olika förutsättningar, så som ekonomi och kontakter, så har de inte lika stort stöd för att förverkliga dem. Eleverna i Område 1 har ändå en positiv inställning till framtiden även om det är svårt för dem att uppfylla sina drömmar. Ungdomsstyrelsens utredning *Ungdomars vägval* skriver att ungdomar som bor i områden som Område 1 där arbetslösheten är stor har svårt att följa sina drömmar eftersom att situationen är ogynnsam för deras framtid.⁷⁴ Statistik visar att ungdomar med utländsk bakgrund inte avslutar gymnasiet i lika stor mån som ungdomar med svensk etnicitet.⁷⁵ Dock oroar sig inte ungdomarna i Område 1 sig för framtiden. De tror att det kommer lösa sig på något sätt. Fler av eleverna i Område 1 betonar vikten av en familj i framtiden. Författarna till SOU-rapporten *Att växa bland betong och kojor* att i områden som detta så finns det en större osäkerhet inför framtiden. Ungdomar oroar sig för arbetslöshet, därför blir dessa elever mycket målmedvetna och fattar snabbt beslut om sina liv.⁷⁶

Bland de unga som föreställer sig en kort utbildning är det betydligt vanligare att lägga tonvikten på att ha bildat familj och leva ett lugnt och stabilt familjeliv än vad som gäller bland dem som föreställer sig en akademisk utbildning.⁷⁷

I Område 2 nämndes inte familj och barn över huvudtaget, dock oroade sig några elever för framtiden. En elev i Område 2 oroar sig mycket inför sin framtid, eleven känner en oro att inte kunna bli det eleven drömmer om att bli i framtiden. Författarna till SOU-rapporten *Att växa*

---

⁷¹ Andersson., 2001, s. 35

⁷² Ambjörnsson., 2004, s. 22

⁷³ Ungdomsstyrelsens utredningar., 2000, sid. 25

⁷⁴ Ibid., 2000, sid. 47

⁷⁵ Ibid., 2000, sid. 47

⁷⁶ SOU 1997:61., 1997, sid. 31

⁷⁷ Ungdomsstyrelsens utredningar., 1998, sid 124

bland betong och kojor skriver att ungdomar i sådana här områden oftast inte känner samma press som ungdomar i Område 1 eftersom de har det lättare både ekonomiskt och socialt.⁷⁸ Dock såg vi i vår undersökning att det är fler ungdomar i Område 2 som känner press inför sin framtid än vad ungdomarna i Område 1 gör. Detta tror vi kan bero på föräldrarnas förväntan samt den betygshets som nämnts ovan.

Eleverna i Område 1 oroar sig inte för sin framtid dock är det tre elever i området som säger att det kan finnas något som kan begränsa den. Alla elever i Område 2 tror att det finns orsaker som kan begränsa deras framtid. Dessa orsaker var bland annat diabetes, koncentrationssvårigheter, slumpen samt oro för betyg och gymnasieval.

Skolungdomar är inte bara elever utan också medlemmar av ett samhälle i snabb förändring. För att förstå attityder till skolan som en del av ett bredare värdemönster har begreppet 'livsprojekt' införts som en utgångspunkt för analysen. Begreppet 'livsprojekt' innebär här det som ungdomar just nu känner är viktigt att förverkliga eller att uppnå i livet. Med andra ord är projektet inte begränsat till erfarenheter av och förväntningar på skolan, utan förväntningar på flera aspekter av det framtida livet.⁷⁹

Många utav våra elever tror som vi skrivit ovan att det kan finnas begränsningar så som betyg, koncentrationssvårigheter och sjukdom i framtiden. Dessa begränsningar existerar just nu i deras livsvärld som det står om i citatet ovan. Det är någonting som oroar dem inför framtiden. Deras nutida livsvärld, med deras oro och begränsningar påverkar ungdomarnas förväntningar på det framtida livet. Några elever svarar att det kan finnas begränsningar men vet inte vad det kan vara. Ungdomsforskaren Andersson nämner i boken *Ungdomar, skolan och livet* andra begränsningar så som arbetslöshet, rasistiska attityder och flyktingströmmar.⁸⁰ Detta kan vara faktorer som eleverna undermedvetet tänker på när de säger att det kan finnas begränsningar inför framtiden. Journalisten Gellert Tamas beskriver situationen för invandrare på den svenska arbetsmarknaden i boken *Sverige, Sverige, fosterland*:

"Många söker hundratals jobb utan att ens kallas till intervju. Den svenska affärsvärlden, bankerna och bolagsstyrelserna är i stort sätt helt stängda för invandrare. Situationen är liknande för högre befattningar inom industri och offentlig förvaltning."⁸¹

I Område 1 är majoriteten av invånarna av annan etnisk härkomst än svensk, enligt Tamas som skrivit citatet ovan kan vissa arbeten då vara svårt för elever i områden som detta att få. Sex utav sju elever i Område 2 tror att de har bättre förutsättningar än elever i Område 1, de är medvetna om det finns många invånare i det andra området som har en annan kultur och etnisk bakgrund. Eleverna tror att det är detta som kan begränsa eleverna i Område 1. I Område 1 tror de flesta att de har samma förutsättningar som eleverna i Område 2. Journalisten Gellert Tamas beskriver situationen för barn av annan etnisk härkomst än svensk såhär:

"De som däremot inte accepterar situationen är invandrarnas barn. Många av dem är födda i Sverige och varken förstår eller går med på att inte ha samma möjligheter som svenskarna."⁸²

---

⁷⁸ SOU 1997:61., 1997, sid. 31

⁷⁹ Andersson., 2001, sid. 121

⁸⁰ Ibid., 2001, sid. 131-132

⁸¹ Tamas & Blombäck., 1995, s. 112

⁸² Ibid., 1995, s. 113

Citatet ovan kan vi koppla till våra informanternas svar. Vi har lagt märke till att eleverna i Område 1 inte ser skillnad på de olika områdena. De tror att de har liknande uppväxtvillkor och förutsättningar som ungdomarna i Område 2. Dock poängterade pedagogerna under vår intervju att de tror att eleverna inte har samma förutsättningar och kontaktnät för att nå samma resultat i framtiden. Pedagogerna i Område 1 säger också att de kan vara lättare för eleverna i Område 2 eftersom att de har det bättre på ett ekonomiskt och socialt sätt. Detta är också något som framkommit i den forskning vi tagit del av och i SOU-rapporten *Barns och ungdomars välfärd* står det såhär:

En mängd forskning visar att hemförhållandena inverkar på barns utbildningsframgångar... Föräldrarnas utbildning, hushållets samhällsklass, familjens ekonomi, sammansättning och sociala nätverk har betydelse för såväl barns skolprestationer som för deras utbildningsval. Det kan sammanfattas som att det är ekonomiska, utbildningsmässiga, kulturella och sociala resurser – eller 'kapital' – som barn har med sig hemifrån är viktiga för hur de presterar i skola och vilka utbildningsval de gör. Den inverkan som det sociala ursprunget har är emellertid vidare än så: resurserna påverkar förstås också vilket bostadsområde man bor i och – delvis därför – vilken skola man går i och därmed skolprestationerna.⁸³

Vi har även sett i resultatet att föräldrar till elever i Område 2 har mycket större förväntan och inflytande på vad eleverna ska gå på för gymnasium och vad eleverna ska göra i framtiden. I Område 1 säger föräldrarna att vad som helst är ok att göra i framtiden bara deras barn är lyckliga. Föräldrarnas förväntan kan påverka ungdomarnas förutsättningar i den grad att de vill göra sina föräldrar till freds. Ungdomarna går ofta i föräldrarnas fotspår vad det gäller utbildning och arbete.⁸⁴ Med hjälp av Bourdieus kapitalbegrepp som presenterades i teoridelen kan vi se hur status och relationer utvecklas i deras egna miljö.

”På så sätt genereras ett socialt kapital som ökar möjligheterna att i framtiden kunna nå sådana positioner i samhället som är förknippade med symboliskt kapital”.⁸⁵

Om ungdomarna går i samma fotspår som föräldrarna så kommer ungdomarna också skaffa sig det symboliska kapital som föräldrarna äger. Ungdomarna kanske då också accepteras och skaffar sig socialt kapital inom deras privilegierade miljöer.⁸⁶ Ungdomarnas habitus gör att de anpassar sig till den livsvärld de är födda i.

4.4 PEDAGOGERNAS TANKAR KRING ELEVERNAS FRAMTID

Pedagogerna i båda områdena uppmuntrar sina elever att följa sina drömmar. Pedagogerna i Område 1 tror att deras elever har liknande drömmar som eleverna i Område 2. Därmed tror de vidare att de bara är drömmar. Den ena pedagogen i Område 2 tror däremot att eleverna i de olika områdena inte alls har liknande drömmar om framtiden. Hur pedagogen ser på sina elever har en stor betydelse för hur eleverna själva ser på sig själva. Enligt rollteorin så har detta en stor inverkan på ungdomarnas självförtroende, utveckling och framtidssyn.⁸⁷ Eftersom att, som vi tidigare nämnt, skolan är en social arena där eleverna spenderar mycket av sin tid i så formas även eleverna av pedagogernas syn på dem. De sätter sig in i den rollen de har fått, och de lever upp till den. Har pedagogerna en tro på sina elever och deras

⁸³ SOU 2001:55., 2001, s. 214

⁸⁴ Ungdomsstyrelsens utredningar., 2000, s. 50

⁸⁵ Bunar., 2001, s. 30

⁸⁶ Ibid., 2001, s. 30

⁸⁷ Andersson., 2001, s. 35

framtidsdrömmar så kan eleverna också få en tro på sig själva. Men om en pedagog är negativ så kan detta även spegla av sig på eleverna. Pedagogerna i Område 1 tror på sina elever och på deras framtidsdrömmar men säger samtidigt att drömmarna måste vara realistiska för dessa ungdomar. Dessa elevers drömmar kan uppnås om de drömmar om sådant som förväntas vara normalt för ungdomar i den här typen av område.⁸⁸ Som socialantropologen Fanny Ambjörnsson skriver i sin studie *En klass för sig* att det alltid finns normerande förväntningar kopplat till sådant som områdets karaktär, ekonomi och kultur. Eftersom ungdomar idag spenderar mycket tid i skolan får dem en nära relation till sina pedagoger. Ungdomsforskaren Andersson skriver i sin bok *Ungdomarna, skolan och livet* om personer som har stor betydelse i ungdomars liv, och som på grund av det även får ett stort inflytande på ungdomarna. Andersson skriver såhär:

Personer med vilka vi har utvecklat varma och förtroendefulla relationer kommer att bli betydelsefulla för oss. Det är sådana människor vi bryr oss om och som vi också rättar oss efter. Det är sådana personer som kan öva inflytande på oss, eftersom det betyder så mycket för oss. De kan fungera som våra modeller, de kan hjälpa och stödja oss.. Om skolan och klassen ska bli en bra utvecklingsmiljö är det därför viktigt att de relationer som utvecklas är av denna karaktär.⁸⁹

Det är alltså viktigt att pedagogerna skapar en tillitsfull och betydelsefull relation till sina elever, detta för att kunna stödja eleverna i deras utveckling. Som vi ser i citatet ovanför så rättas vi efter dem vi ser upp till och som har stor betydelse för oss. Det är därför av stor vikt att pedagoger ger eleverna det stöd som behövs för att kunna uppfylla sina drömmar.

5. SLUTSATSER OCH SAMMANFATTNING

Syftet med vår undersökning var att ta reda på om ungdomars uppväxtvillkor och förutsättningar, i olika socioekonomiska områden, påverkar deras framtid, och synen på den. Vi har även undersökt hur pedagoger ser på sina elevers framtid. Samt om deras relation till eleverna och den syn dem har på sina elever i någon mening influerar eller påverkar elevernas framtidsplaner. Vi har fått svar på våra frågor genom intervjuer och litteratur. I detta kapitel använder vi våra frågeställningar som underrubriker.

5.1 PÅVERKAR UNGDOMARS UPPVÄXTVILLKOR OCH FÖRUTSÄTTNINGAR, I OMRÅDEN MED OLIKA SOCIOEKONOMISKA FÖRUTSÄTTNINGAR SYNEN PÅ DERAS FRAMTID?

Vi har kommit fram till att ungdomars syn på deras uppväxtvillkor och förutsättningar kan påverka elevernas framtid till en viss del. Detta har vi kommit fram till genom intervjuerna med pedagogerna samt den litteratur vi tagit del av. Dock framkommer inte detta i elevernas intervjusvar. Om eleverna hade varit medvetna om att deras egen syn på sina förutsättningar skulle kunna påverka deras framtid, så tror vi att eleverna hade haft en annan syn på sina förutsättningar. Föräldrarnas inflytande, kontaktnät och ekonomi har en inverkan på vad eleverna drömmar om att göra i framtiden, samt även vad familjen har för inställning till skolan. Detta påverkar förutsättningarna för elevernas framtid. Enligt Bourdieus sociologi så är de sociala, ekonomiska, symboliska och kulturella kapitalen avgörande för framtiden, dessa

---

⁸⁸ Ambjörnsson., 2003, s.24

⁸⁹ Andersson., 2001, sid. 38

kapital är sammanflätade i varandra och avgör förutsättningarna för framtiden.⁹⁰ För en del elever är framtiden oförutsägbar, de har en attityd som uttrycker ”jag tar det som det kommer”.⁹¹ Andra känner en stor oro för vad som väntar efter gymnasiet och känner en ängslan för att inte kunna bli det dem vill bli. Eleverna i Område 2 tror inte att eleverna i Område 1 har samma förutsättningar för framtiden och genom att ha läst viss litteratur så ser vi att det i många fall kan stämma. Vissa begränsningar som eleverna i Område 2 tar upp är ekonomi och etnicitet, vilket kan hindra eleverna i Område 1 att lyckas. De flesta elever i Område 1 tror att de har samma förutsättningar som eleverna i Område 2, vilket även stämmer överens med den litteratur vi har läst. Enligt den litteraturen så har inte dessa elever en förståelse för att det kan finnas olika förutsättningar för elever i olika områden. Ungdomarna själva anser att bland annat ekonomi, stadsdelens ekonomiska tillstånd, segregation, familjens kontaktnät, den egna viljan, religion, rasism och fördomar kan påverka förutsättningarna för framtiden.

5.2 HUR PÅVERKAR UPPVÄXTVILLKOREN OCH FÖRUTSÄTTNINGARNA, I DE OLIKA OMRÅDEN MED OLIKA SOCIOEKONOMISKA FÖRUTSÄTTNINGARNA, FRAMTIDEN I SÅDANA FALL?

Eleverna på båda skolorna har liknande drömmar men det som kan skilja sig är att det kanske enbart är och förblir drömmar för eleverna i Område 1. Vissa saker som ekonomi, boende, etnicitet, fördomar och sjukdom kan vara en påverkande faktor för elevernas framtid. Tron på sig själva påverkar även deras tankar om framtiden. Litteraturen som vi har använt oss av i vår undersökning visar att elever, i sådana områden som Område 1, behöver ha en stor drivkraft och målmedvetenhet. Detta för att nå sina drömmar.

Många av eleverna i Område 2 har drömmar som liknar deras föräldrars yrken, de flera av föräldrarna har en hög akademisk utbildning vilket sporrar eleverna till att också välja att studera vidare i livet på hög akademisk nivå. Eleverna finner en oro för framtiden för att inte kunna nå upp till de olika krav som de själva, föräldrarna och skolan ställer på dem. Dock finns det elever även i detta område som inte oroar sig för sina framtidsdrömmar.

Uppväxtvillkoren och de olika förutsättningarna påverkar framtiden för eleverna på så sätt att de kanske inte har samma chans eller möjligheter i livet att nå sina drömmar. Dessa förutsättningar och uppväxtvillkor kan göra att eleverna i de olika områdena hamnar i olika fack som kan vara svåra att bryta sig ur. Familjen, boendeområdet, skolan och kamraterna har olika förväntningar på hur eleverna skall vara och därmed sätter det en norm för eleven och dess framtid. Om eleven har föräldrar med hög utbildning så kan det vara en norm för hur eleven skall göra i framtiden, medan en annan elevs föräldrar kanske är arbetare och tycker att arbete är viktigare än en hög utbildning.

5.3 HAR PEDAGOGERNAS SYN PÅ ELEVERNA NÅGON BETYDELSE FÖR HUR ELEVERNA SER PÅ SIN FRAMTID?

---

⁹⁰ Bunar., 2001, s. 30

⁹¹ Se Resultatkapitlet

Alla pedagoger som vi intervjuade tror på sina elever och deras drömmar inför framtiden. Vad vi har kommit fram till så är pedagogernas tro på elevernas framtid viktig för deras självkänsla, utveckling och framtidstro. Om pedagogerna tror på sina elever, så kan det göra att eleverna själva får en tro på sina drömmar och planer inför framtiden.

Det är viktigt för eleverna att få en god relation till pedagogerna för att främja deras utveckling och få en positiv syn på livet. Finns det ingen god relation mellan pedagogen och eleverna så kan det ha en negativ inverkan på elevernas utveckling eftersom att det då finns en negativitet i förhållandet. I den tidigare forskningen på området som vi tagit del av står det att en god relation också kan medverka till att en elev når sina mål och presterar bättre i livet.

5.4 RELEVANS FÖR PEDAGOGIKEN

Att ha en positiv pedagog, har vi märkt genom denna undersökning, är viktigt för ungdomarna och deras framtid. Att en pedagog tror på sina elever och tror på att de kan följa sina drömmar och förverkliga sina framtidsplaner kan ge dem ett självförtroende att själva tro på sig själv. Vi som blivande pedagoger har en viktig roll att forma eleverna till självständiga samhällsmedborgare. Det är av yttersta vikt att vi får våra elever att se positivt på framtiden utifrån deras uppväxtvillkor och förutsättningar. Vi skall se till att eleverna får självförtroende att följa sina drömmar och att vi stöttar dem igenom viktiga val i livet. Även om inte Område 1 har lika stort ekonomiskt och socialt kapital så hindrar det inte eleverna i detta område att göra det som dem vill göra i framtiden, dock kanske det blir en tuffare väg för dem. Då är det viktigt att vi som pedagoger aldrig slutar att tro på våra elever och på vad dem kan åstadkomma i framtiden. Det är även av stor vikt att vi som pedagoger inte sätter in eleverna i en roll där dem inte får komma till sitt rätta jag. Det vill säga att man inte enbart fokuserar på det som kan vara begränsningar, som exempelvis det sociala och ekonomiska, utan att man istället fokuserar på det positiva som gör att eleverna får ett gott självförtroende inför sin framtid. Eftersom att skolan är en social arena där ungdomarna spenderar stor del av sin tid så är det viktigt att vi som pedagoger gör skolan till en trygg plats för eleverna och möter dem på deras egen nivå och utifrån deras egna uppväxtvillkor och förutsättningar.

6. LITTERATURLISTA OCH BILAGOR

6.1 LITTERATURLISTA

Böcker

Ambjörnsson, Fanny. (2004). *I en klass för sig – genus, klass och sexualitet bland gymnasietjejer*. Stockholm: Ordfront förlag.

Andersson, Bengt-Erik(red). (2001). *Ungdomarna, skolan och livet*. Stockholm: HLS förlag.

Askland, Leif & Sataoen, Svein Ole. (2007). *Utvecklingspsykologiska perspektiv på barns uppväxt*. Stockholm: Liber AB.

Berglund, Stig Arne. (1998). *Val av livsstil – problemungdomars sätt att hantera verklighet och konstruera identitet*. Umeå Universitet: Institutionen för socialt arbete.

Bunar, Nihad. (2001). *Skolan mitt i förorten – fyra studier om skola, segregation, integration och multikulturalism*. Stockholm/Stehag: Brutus Östlings Bokförlag Symposion.

Esaiasson, Peter. Gilljam, Mikael. Oscarsson, Henrik & Wängnerud, Lena. (2007). *Metodpraktikan – konsten att studera samhälle, individ och marknad*. Stockholm: Nordstedts Juridik AB.

Giddens, Anthony. (1998). *Sociologi*. Lund: Studentlitteratur

Läraryrket. (2004). *Lärarens handbok*. Solna: Tryckindustri Information.

Statens offentliga utredningar. (SOU-rapport 1997:61). *Att växa bland betong och kojor – ett delbetänkande om barn och ungdomars uppväxtvillkor i storstädernas utsatta områden från Storstadskommittén*. Stockholm: Fritzes offentliga publikationer.

Statens offentliga utredningar. (SOU-rapport 2001:55). *Barn och ungdomars välfärd*. Stockholm: Graphium/Norstedts AB.

Tamas, Gellert & Blombäck, Robert. (1995). *Sverige, Sverige, fosterland – om ungdom, identitet och främlingskap*. Stockholm: AB Fälths tryckeri.

Ungdomsstyrelsens utredningar 10. (1997). *Ny tid nya tankar – ungdomars värderingar och framtidstro*. Stockholm: AB C O Ekblad & Co.

Ungdomsstyrelsens utredningar 18. (2000). *Ungdomars vägval – en studie om utbildning och arbetslivets början*. Stockholm: Litografia AB.

Tidskrifter:

Statens ungdomsråd. (1993). *Tidskriften uppväxtvillkor 3:93 - Svartskallar och vitlökar*. Stockholm: Allmänna förlaget.

Internet:

<http://www.codex.vr.se/texts/HSFR.pdf>., 2010-01-02

www.ne.se., 2009-12-01

Dokumentärer:

Hemmendorff, Erik & Eriksson, Patrik. (2004). *Den ljusnande framtid är vår*. Göteborg: Plattform produktion AB.

Josefsson, Janne. (2007). *På rätt sida älven*. Göteborg. SVT

6.2 BILAGOR

6.2.1 Bilaga 1. Frågelista intervjuer elever

Bakgrund

1. Hur gammal är du?
2. Kille/Tjej?
3. Vad tycker du om skolan du går på?
4. Vad arbetar dina föräldrar med?
5. Vad har dina föräldrar för utbildning?
6. Vad gör du på fritiden? (Några fritidsaktiviteter)
7. Vad tror du att ungdomar i Område 1/ Område 2 gör på fritiden?
8. Hur mycket handlar du för i månaden? Vad handlar du?
9. Vart går du när du handlar?
10. Hur mycket tror du att ungdomar i Område 1/Område 2 handlar för i månaden?

Boende

11. Bor du här i området?
12. Vad tycker du om att bo här?
13. Är du uppvuxen här?
14. När skulle du vilja flytta hemifrån?
15. När tror du att ungdomar i Område 1/Område 2 flyttar hemifrån?
16. Skulle du kunna tänka dig att bo här i framtiden? Varför?/Varför inte?
17. Vad är viktigt för dig när du väljer din framtida boplats?

Utbildning/arbete

18. Ska du söka vidare till gymnasiet? Varför?/Varför inte?
19. Vilket gymnasium ska du söka till? Varför?
20. Vilket program ska du söka? Varför?
21. Skulle du kunna tänka dig att studera vidare efter gymnasiet? Varför?/Varför inte?

22. Tror du att ungdomar i Område 1/Område 2 väljer att studera vidare efter gymnasiet?
23. Vad skulle du vilja studera?

Framtidsplaner/drömmar

24. Vad har du för framtidsplaner?
25. Vad drömmer du om att göra i framtiden?
26. Vad tror du att du kommer att göra i framtiden?
27. Vad tror du att dina föräldrar vill att du ska göra i framtiden?
28. Vad tror du kan begränsa dina valmöjligheter för framtiden?
29. Oroar du dig för din framtid?
30. Har du några förebilder?
31. Hur tror du att framtiden ser ut för ungdomar i Område 1/Område 2?

6.2.2 Bilaga 2. Frågelista intervjuer pedagoger

1. Bor du i området?
2. Vad tycker du om området?
3. Hur länge har du jobbat som pedagog på skolan?
4. Hur väl känner du dina elever?
5. Är eleverna engagerade i skolarbetet?
6. Tror du att förväntningarna är lika stora på elever som går i skolan i Område 1 och i Område 2? Finns det någon skillnad på förväntningarna?
7. Tror du att det är viktigt med bra betyg för eleverna?
8. Tror du att elever i Område 1/Område 2 har bättre/sämre betyg?
9. Brukar eleverna prata om sina framtidsplaner med dig?
10. Hur uppmuntrar du eleverna att följa sina drömmar om framtiden?
11. Hur ser du på elevernas framtidsmöjligheter?
12. Tror du att elevernas framtidsdrömmar kommer slå in?
13. Vad tror du påverkar elevernas framtidsplaner? (ex. förebilder)
14. Tror ni att elevernas framtidsdrömmar ser olika ut i Område 1/Område 2? På vilket sätt?

15. Tror du att elever i Område 1 och Område 2 har samma förutsättningar för att nå sina drömmar? Varför/Varför inte?
16. Hur ser kontakten ut med föräldrarna?
17. Tror du att föräldrarna har stor inverkan på vad eleverna kommer att göra i framtiden?
18. Är det någonting som särskiljer din skola från skolor i andra områden?